

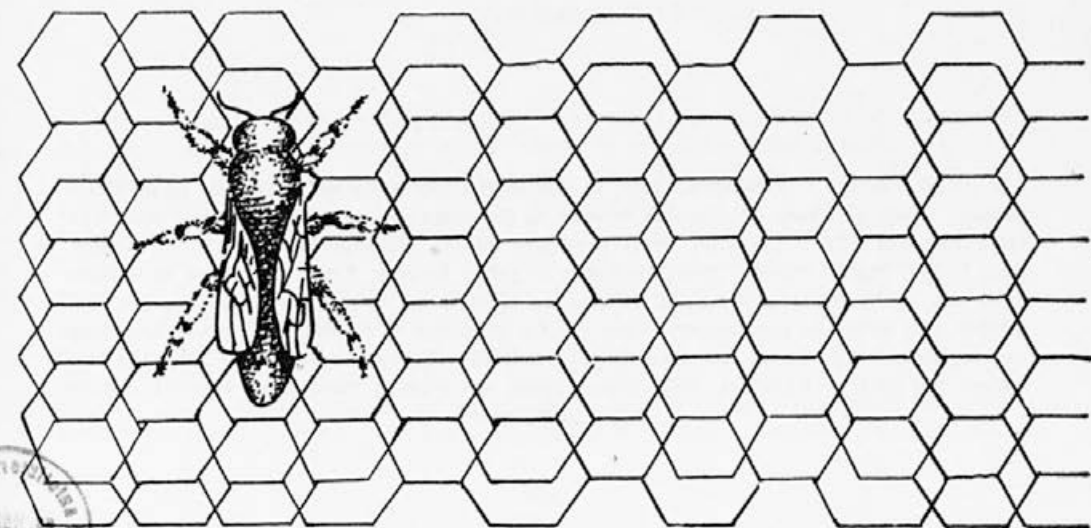
leto LXXI

št. 7

1969

slovenski čebelar

VSEBINA

Leopold Debevec: Mesečna opravila pri čebelah v juliju	193
Julij Mayer: Biološko zatiranje škodljivcev in pomen rodnosti zemlje	195
Dušan Mercina: Svetovni razvoj in čebelarstvo	198
Dr. Jože Rihar: Kakšen je nakladni panj in kako v njem čebelarimo (Nadaljevanje)	199
France Guna: Grmovega Franceta ženitev (Četrto poglavje)	206
Rak Ivan: Čebelarji, tako ni prav	209
J. M.: Plemenilna postaja v Kamniški Bistrici	211

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Poroča Julij Mayer	213

NAŠA ORGANIZACIJA

Poročilo tajnika ZČDS Borisa Modrijana na občnem zboru ZČDS 27. aprila 1969. Sporočila in vabila. Alojz Bukovšek, odlikovan z redom Antona Janše I. stopnje. Izvleček iz zapisnika občnega zbora ZČDS dne 27. 4. 1969. Iz sejnega zapisnika sekretariata »Saveza« v Beogradu	216

OSMRTNICE

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 20.00 din, ga prejmejo zastonj. Izdaja ga Zveza Čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska Tiskarna PTT v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Julij Mayer, Martin Mencej, Boris Modrijan in Joško Šlander. Letna naročnina za nečlane 25.00 din, za inozemstvo 30.00 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 3.00 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 501-8-268/1. Telefonska številka uprave ZČDS in SČ 20-208.

Foto: Janez Skok

MESEČNA OPRAVILA PRI ČEBELAH V JULIJU

LEOPOLD DEBEVEC

Spomladanski razvoj čebeljih družin je pri nas z junijem v glavnem že zaključen. Kosa in motorna kosilnica sta na travnikih temeljito opravili svoje delo, nastopita poletna vročina in suša. Kako leto traja tudi po cel mesec dni, da na »obritih« travnikih zraste otava. Drugo, manj pomembno cvetje skoraj ne prihaja v poštev, razen seveda, če nastopi pašna gozdna hoja, ki kako leto trdovratno med tja do začetka jeseni. Ker med obilno pašo na hoji čebele ne utegnejo navleči v panje dovolj obnožine, deloma oslabijo, zaradi neugnane delavnosti pa tudi mnogo nabiralk prezgodaj obnemore in se ne vrne več v panje. Ker spričo obilnega donosa čebele sproti z medom zalijejo vsako celico do vrha, s tem omejujejo matico pri zaleganju. Zato je priporočljivo, da v takih primerih čebelar večkrat iztoči med iz medišča, pa tudi iz plodišča kak stranski nezaležen sat. Tudi s ponovnim prestavljanjem zaleženih satov v medišče čebelar lahko

pomore matici v stiski za prazen prostor! Ker je hojevec izredno gost med in se v satju rad strjuje, ga je zato priporočljivo večkrat iztočiti. Pred vzimljenjem družin pa ga povsem nadomestimo s sladkorjem.

Čeprav je razmnoževanje družin že davno zaključeno, je vendarle še vedno možno, da čebelarja preseneti zapoznel roj; tega pa nikakor ne kaže sprejemati, ampak vrniti izrojencu ali pridružiti oslabei družini. Seveda pa mora čebelar še vedno budno spremljati razvoj svojih družin, prepričati se o rednem zaleganju matice; družine, ki preganjajo trote so v redu in pregled ni potreben, pač pa so nekoliko sumljive družine, ki tega ne delajo ali se pripravljajo, da matico preležejo. Morda je družina brez matice in ima že grbasto zalego. Tu mora čebelar nemudoma ukrepati in z mlado sprašeno matico priskočiti na pomoč.

Seveda tudi ta mesec povsem velja tisto osnovno geslo: »Čebelarjeva poglavitna skrb bodi, čebelariti vedno in predvsem le z močnimi družinami«. Ob poslabšanju paše živahnost in delavnost v panju močno popušča, obseg zalege se krči, včasih matice zaleganje celo povsem ustavijo. Zato ni čudno, da družine ta čas navadno nekoliko oslabijo. Površen opazovalec tega ne opazi vedno, kajti brezposelne čebele močno zasedajo brade in žrela. Zato mora čebelar ta mesec predvsem skrbeti, da do zaresne oslabitve čebel ne bo prišlo. Družinam, ki so v stiski zaradi hrane, bo čebelar priskočil na pomoč s satom medu ali steklenico sladkorne raztopine. Če so v nevarnosti, da bi matice omejile zaleganje, bo krmilna zalego. Skozi kakih 14 dni vsak drugi ali tretji večer po pol litra razredčenega medu ali z medom okrepljene sladkorne raztopine. Krmljenje na zalego je pri naših čebelarjih sicer bolj v navadi spomladi, a je sedaj pred zimo bolj utemeljeno in perspektivno; saj matica bo močneje zalegala in tudi čebele bodo temeljiteje izrabile vsako pašo, posebno tisto na ajdi. Med krmljenjem podvojiti previdnost zaradi nevarnosti ropanja, ki se že tako in tako v tem letnem času le prerado pojavi.

Posebna čebelarjeva pozornost veljaj »sumljivim družinam«, t. j. družinam, ki še niso odgnale trotov. Grbasta zalega je za tako družino seveda slabo znamenje; tu so že trotovke prevzele vso oblast! Odpomoč (z mlado matico) je nujna! Pregarjanje trotov pa je nasprotno zelo dobro znamenje! Kot že omenjeno, je celo vsak pregled nepotreben! S slabotnimi družinami ne kaže drugače, kot da jih razpustimo ali združimo. Pred združevanjem družini nekoliko krmimo; polni želodčki namreč niso bojevito razpoloženi ter se združitev opravi naglo, brez pikov in medsebojnega »klanja«. Združevati slabiče ni priporočljivo, temveč vedno slabiča, ki smo mu uničili matico, dodamo močnejši družini. Tudi pozne roje s pičlimi zalogami medu in vse oslabele družine s stariimi maticami naj bi čebelar sedaj z združevanjem temeljito uredil, da bo ojačena družina sposobna za prezimovanje. Poglavje zase je trotovce; njegove čebele ometemo kar v travo pred čebelnjakom, žival si bo že sama izprosila vstop pri sosednih družinah; njihovo grbasto zalego pa porazdelimo med močnejše družine.

Med pregledom čebelar mimogrede uredi družinam zimsko gnezdo oziroma prostor zanj, kjer bo družina v naslednjih mesecih imela možnost, da si ga po svoji želji uredi. Čebelar bo sedaj odstranil vse slabo izdelane in prestare ali pa s trotovino močno pokvarjene sate ter jih za sedaj umaknil v medišče, če seveda to ni uredil že med letom. Na sredini plodišča sestavimo iz brezhbno izdelanih mlajših satov novo gnezdo oziroma si ga bodo čebele tam šele uredile. Prav mlado (belo) satje je za zimsko gnezdo premrzlo, nedograjene sate (satnice) pa sedaj brezpogojno odstranimo iz plodišč! Zalogo hrane za zimo bomo dokončno ocenili in manjkajočo dopolnili šele jeseni po ajdovi paši!

Ker smo pri pregledu sate že zložili na kozico, si oglejmo vso reč pred seboj natančneje in odpravimo vse pomanjkljivosti. Predvsem odstranimo zadelavino s spodnje strani satnikov. Mesta, kjer satniki stojijo na železnih prečkah, čebele močno zakacajo z zadelavino, kar čebelar redno potrga, ko vleče satnike iz panja, a čebele vse znova pritrdijo; tako se z leti naberejo pravcati hribčki zadelavine, ki povzročajo čebelarju pri vsakem pregledu toliko neprijetnosti in pikov, ko mora vleči težke sate čez tiste ovire. Kako ugodno pa vpliva vse to šele na čebele, dokazuje razburjenje v družini in pa številni piki, ki jih prejme začuden čebelar, češ, od kdaj pa so moje muhe tako hude! Če sedaj to uredimo, bomo spomladi strmeli, ko bo šlo delo tako gladko od rok. Sedaj porežemo tudi vse prizidke in nadzidke med satjem in na satnikih. Tudi red v tem oziru sodi k č e b e l a r s k e m u s t a n d a r d u!

Ob pičli paši pazimo na žrela, okoli katerih oprezajo roparice, ki stalno z večjo ali manjšo vsiljivostjo in vztrajnostjo zlasti v popoldanskih urah poskušajo vdirati v tuje panje. Domačinke se seveda branijo in tako nastane pred žreli pririvanje, »cufanje«, so rekli stari čebelarji. Občasno z o ž e n j e ž r e l močno olajša obrambo. Vedimo: Bolje pravočasno preprečevati, kot pa pozneje gasiti!

Sedaj na pragu novega čebelarskega leta, ko se staro nagiba h koncu, bi moral vsak čebelar ugotoviti vzroke uspeha ali neuspeha v preteklem letu, ugotoviti predvsem, če je vzrok neuspeha v načinu čebelarjenja, torej na čebelarju ali je treba iskati vzroke drugje, v skrajno neugodnem vremenu in podobno. Vsakoletno resno razmišljanje o teh rečeh (seveda vedno v zvezi z natančnimi zapiski) bi nedvomno zelo ugodno vplivalo na čebelarjevo zmogljivost, znanje in tudi na njegovo delo v naslednji čebelarski sezoni!

Še dobro pašo na ajdi bi rad pozelel vsem, pa vem, da bi to sprejeli z gromkim smehom! Pa še drugič kaj, čeprav bi bilo prav, da bi za novo čebelarsko leto prevzel pisanje mesečnih navodil kak drug sodelavec!

BIOLOŠKO ZATIRANJE ŠKODLJIVCEV IN POMEN RODNOSTI ZEMLJE

JULIJ MAYER

V čebelarskem listu Die Bienenzucht št. 12 iz l. 1968 je izšel pod gornjim naslovom članek izpod peresa dr. Walterja BRÖCKERJA, v katerem razvija nadvse zanimive ugotovitve in misli, ter ga prinašam v prostem povzetku.

V zadnjih letih so strokovnjaki prišli do spoznanja, da zatiranje škodljivcev s strupenimi sredstvi ni popolnoma učinkovito in se prikazuje vedno več negativnih pojavov. S strupenimi sredstvi ne uničujemo le škodljivcev, ampak tudi koristne žuželke, med njimi seveda tudi čebele. Poleg tega ugotavljajo poročila, da se škodljivci kljub strupom neovirano razmnožujejo. Posebno neugodno je dejstvo, da postajajo mnogi mikrobi odporni proti strupom. Pri stalni uporabi strupenih kemikalij so se že razvili odporni rodovi. Zaradi teh ugotovitev se je znanost začela ukvarjati z mislijo, da bi škodljivce uničevali na biološki način.

Ta način uničevanja škodljivcev sloni deloma na uporabi naravnih sovražnikov pri škodljivcih, deloma pa na boleznih, ki napadajo škodljivce. Bolezni pri škodljivcih bi lahko sprožili bodisi s kemičnimi bodisi s fizikalnimi sredstvi.

Znano je, koliko mrčesa uničijo ptiči, kadar gnezdijo in mravlje. Siničji par znosi v hrani za mladiče 66 do 78 % ličink raznih škodljivcev. Brglez znosi 60 % in grileček celo 70 % raznih škodljivcev svojim mladičem. Žal so nepravilni agrotehnični prijemi že močno škodovali ptičjim rodovom.

Gozdarjem je znano, da je v gozdovih rdeča mravlja (*Formica rufa*) nekaj zdravstveni nadzornik. Te mravlje znosijo neverjetne količine raznih ličink in gosenic kot hrano v svoja mravljišča. Zato bodi naloga vsch gozdarjev, da ščitijo in razmnožujejo rdečo mravljo v svojih področnih gozdovih. Kot značilen primer navaja ukrep odgovornih gozdnih oblasti v severozahodni Nemčiji, kjer je neka vrsta malih šiškarič delala ogromno škodo v smrekovih nasadih. Večletno zatiranje tega škodljivca s kemičnimi sredstvi ni obrodilo zaželenega uspeha. Zato je gozdarsko nadzorstvo predlagalo, naj bi v te gozdove naselili mravljišča rdeče mravlje. V letih 1952 do 1959 so prenesli iz raznih krajev Nemčije 300 mravljišč v 35 ha obsegajoči smrekov gozd. V kratkem času so si mravlje uredile mravljišča in že po dveh-treh tednih začele uničevati ličinke zajedavca. Dnevno so tudi po več desettisočev ličink odvlekle v mravljišča. V zelo kratkem času so mravlje očistile 75 do 78 % napadenih dreves.

Gozdarski raziskovalni centri so ugotovili, da so najezdniki, razne mesojede muhe in pikapolonice nadvse upoštevanja vredni zatiralci mrčesa. Najezdnikova samica zaleže kopico drobcenih jajčec s pomočjo iglastega legla v ličinko ali v gosenico. Mladi zajedavci se v živi gosenici razvijajo in šele ob njihovi dozoritvi pogine gostiteljska gosenica.

V južnozahodnih predelih Nemčije povzroča sadjarstvu ogromno škodo kanadski kapar *San Jose* (*Aspidiotus perniciosus*). Zatiranje škodljivca s strupenimi kemičnimi sredstvi je zelo drago, ni pa povsem uspešno. Zato je deželni inštitut za rastlinsko varstvo v Stuttgartu uvozil iz ZDA, Kanade, Sovjetske zveze in Kitajske tam živeče najezdnike *Prosopaltelle perniciosae* in jih začel gojiti v svojem klimatskem inšektariju. Te male, komaj milimeter dolge najezdnike vzrejajo v milijonskih količinah in jih izpuščajo v ogrožena sadjarska področja. Zajedavec se je že prilagodil novemu podnebjju in upravičeno upajo, da se bo v kratkem času v naravi tako razmnožil, da bo zadosti učinkovito uničeval škodljivega kaparja.

Kakor uporabljajo žužkojede zajedavce za uničevanje škodljivega mrčesa, tako so v zadnjem času začeli uporabljati tudi bakterije. Vsako jesen poginejo množice muh zaradi posebne bolezni, ki jo povzroča *Empusa muscae*. Mrtve muhe so posejane z belim puhom, to so klični izrastki mušje plesnobe. Iz tega sledi, da bi za zatiranje škodljivcev lahko uporabljali tudi mikrobo, ki bi na zajedalcu povzročale bolezni.

Dr. Berliner je že leta 1909 razvil *Bacillus thuringiensis*, ki ga že množično uporabljajo za uničevanje gosenic. Izoblikovali so industrijsko izdelani preparat v prahu »Thurigidic«. V določenih količinah pomešan z vodo se uporablja kot zatiralno sredstvo proti gosenicam. Ker je izrazit strup za prebavne organe, v njih se namreč razvijejo trosi do bolezenskega pojava, uničujejo s tem škropivom gosenice raznih belinov na zelju (*Pieris brassicae*), velikega pedica (*Hibernia defoliaria*), malega pedica (*Chematobia brumata*), zlatoritke (*Euproctis chrysorrhoea*) in še mnogo drugih. Ta insekticid pa ni škodljiv ne za človeka ne za toplokrvne živali in kar je glavno, tudi ne za čebelo.

Pri rastlinah in žuželkah je mnogo obolenj, ki jih povzročajo razni virusi. Tudi ta pojav že vključujejo v zatiralno akcijo proti škodljivcem, zlasti v gozdovih, kjer škropljenje s strupenimi sredstvi uničuje tako koristne živali kot tudi podrast. Izborne uspehe so dosegli pri zatiranju prelcov (*Dendrolimus pini*) s sredstvom, ki že od narave napada te gosenice. Poginula gosenica vsebuje do poldruga milijarde virusov. Bolezenski povzročitelji so na razpolago, treba jih je le načrtno uporabljati.

Pa tudi novodobne pridobitve v tehniki vključujejo že v uničevalne postopke proti škodljivcem. V pokrajinah kobličnih nadlog oddajajo z zvočniki razne glasove koblic in tako motijo njihova paritvena vabljenja in samci ne morejo najti samic. V močvirnatih pokrajinah, kjer so komarji velika nadloga, posnemajo na plošče vabeče šume ujetih samic. Pred zvočniki so napete tanke žice pod električno napetostjo. Ko plošče predvajajo, prilete samci v velikih krdelih in množično poginjajo med električnimi žicami.

Samice mnogih metuljev izločajo posebne spolne vonjave, da privabljajo samce. Pri zadevnih poskusih so ugotovili, da sega samičja spolna vonjava od 1 do 5 km v daljavo, pač po jakosti vetra. Ena sama samica je privabila okrog 11 000 samcev! Tudi ta naravni pojav se da z lahkoto vključiti v uničevanje škodljivcev.

Ameriška žužkoslovca WILLIAMS in SLAMA sta ugotovila, da vsebuje papir, izdelan iz vlaken ameriške balzamove palme, neko snov, ki zavira razvojno rast ličink. Ličinke se ne razvijejo do bube, ampak že prej poginejo. S tem postopkom je odprta nova pot za uničevanje raznih škodljivcev.

V poslednjem času nastopa umetna sterilizacija samcev kot uspešna pomoč pri zatiranju škodljivih žuželk. Sterilnost lahko dosežemo z radioaktivnim obsevanjem ali celo s posebnimi nestrupenimi kemikalijami. Samice, ki se pariyo s sterilnimi samci, ležejo sicer jajčeca, ki pa so gluha in zato zaroda ni. Na ta način so v ZDA že skoro uničili neke vrste obada (*Callatrogahominivora*), čigar ličinka povzroča pri govedu in ovcah gnojne mozolje.

Tudi s pomočjo genetike bomo v bodočnosti lahko zatirali škodljivce. Biologija se je v zadnjem času že tako daleč razvila, da lahko vplivamo na dedne zasnove škodljivcev, kar bi negativno vplivalo na njihovo vitalnost in rodnost.

Tudi naravoslovje samo nam lahko pomaga pri zatiranju mrčesa. Ugotovili so namreč, da se fiziološka ušica (*AphisfabaeScop.*) ne razvija na fizioloških rastlinah, katerih sokovi vsebujejo le malo aaminskih kislin. Iz tega sklepajo znanstveniki, da igra prehranjevalni faktor rastlin veliko vlogo za odpornost do škodljivcev.

Iz navedenega je razvidno, da uvaja raziskovalna znanost za uničevanje raznih škodljivcev poleg naravnih uničevalcev tudi sodobne dosežke tehnike. To nam bodi opozorilo, da je znanost v zadnjih 20 letih spoznala, da se zatiranje škodljivcev samo s strupenimi kemikalijami ne da rešiti.

V prvi vrsti je do tega spoznanja pripomogla ugotovitev, da je treba okolje rastlin za uspešno rast posebej upoštevati. Okolje rastlin pa je rodovitnost zemlje. Rodovitnost zemlje je odvisna od kakovosti in množine organskih snovi, ki sestavljajo črno prst ali humus. Pridelki, zrastle na rodoviti zemlji, so kakovostno dobri in vsebujejo veliko količino življenjske sile. Za uspešno zatiranje škodljivcev je v prvi vrsti potrebno, da skrbimo za rodovitnost zemlje ter da večamo količino črne organske prsti. Le na taki prsti lahko zrastejo krepke in zdrave rastline. Zdrave in krepke rastline pa se mnogih zajedavcev same ubranijo.

CVETNI PRAH

Po izredno ugodni ceni odkupujemo izkopan cvetni prah. Čebelarji, ki se zanimajo za proizvodnjo oziroma izkopavanje cvetnega prahu, dobijo vse informacije v komercialnem oddelku trgovskega podjetja »MEDEX« Ljubljana.

Strahoviti tempo razvoja tehnike pritiska na vse panoge človeške dejavnosti; kar ne gre v korak, zaostane ali celo propade. Spremenila se je uporaba materiala pri gradnji ali izdelavi kakršnihkoli predmetov. Tudi v kmetijstvu so velike spremembe. Tovarne mečejo na trg najrazličnejše stroje ali preparate, vse se spreminja in hiti. Medicina ustvarja čudeže, fizika in kemija ne zaostajata, da ne govorim o podvigih astronautike.

Kako pa je s panogo čebelarstva? Ali smo tudi tu tako napredovali? Odgovor je — smo, vendar le enostransko. Biološko so razni znanstveniki do podrobnosti raziskali čebelo, saj poznamo njeno življenje in hotenje, njene bolezni itd. Katera je sedaj ta druga stran, ki bolj zaostaja? Tovariši čebelarji, ta druga stran je »panj«.

Če pogledamo prve začetke, ki nam jih je odkrila zgodovina in vse do danes, je razvoj panja zelo skromen. Če naštejemo: glinaste posode, posušena ali pečena glina, pleteni koši raznih oblik, do lesenega zaboja brez okvirjev. Končna faza je današnji panj, ki je po raznih krajih na svetu zelo različen po obliki in velikosti ter pod različnimi imeni, ki jih čebelarji že kar dobro poznamo. Ta panj je dobil okvirje, ali kakor pravimo, nastal je panj s premičnim satjem. Tu smo nekako obtičali.

Eden od razumljivih vzrokov je, ker poznamo naravo čebele in sistem njenega gnezda. Tu ni kaj mnogo spreminjati. Vsekakor pa so v kakšni drugi smeri možne nove rešitve. Spomnimo se samo polemike o AŽ panju in amerikancu, katera je skoraj razdvojila čebelarje v pristaše tega ali onega panja. Že ta borba nam da slutiti, da hočemo nekaj novega, da si želimo spremembo, a ne vemo prav, kaj.

Vsi si želimo, da bi dobili nek nov idealen panj, ne vemo pa, kako naj bi ta panj izgledal. Vsekakor bi moral biti lahek, trpežen, praktičen, dovolj prostoren, odporen proti notranjim in zunanjim vplivom itd.

To se pravi, da bomo morali začeti razmišljati o drugem materialu, o drugem načinu izdelave. Pri tem bodo nastopili problemi, na katere bo težko odgovoriti. Sonce, dež, notranja vlaga ter lesni črvi nam sedanje panje v sorazmerno kratkem času uničijo. Upoštevati moramo, da les danes spada med drage materiale.

S tem seveda še nismo prišli do panja, ki si ga želimo; to bi bila le sprememba materiala, verjetno tudi podražitev v končni fazi, kar pa čebelarji a priori odklanjamo.

Največji problem bi bil, izdelati nov funkcionalen panj, ki bi bil sposoben za vsako manevriranje.

Kako pa naj do tega pridemo? Težko je dati odgovor. Mogoče bi se za začetek formirala neka komisija, ki bi se sestala večkrat letno. Člani komisije bi posredovali misli svojih tovarišev in raznih strokovnjakov. Verjetno bi tako prišli do nekkih rezultatov. Eno je gotovo; če hočemo do nečesa priti, moramo tudi nekje začeti. Tak začetek še ne bi bila finančna težava. Če bi uspelo študijsko izdelati gotov prototip panja, bi vsekakor z dobro organizacijo bilo možno nadaljevati do ustvaritve novega panja.

Kako je pa v drugih državah glede panja? Verjetno je odgovor vsem jasn, čeprav ne bo napisan. Glede panja se od drugih ne bomo mogli kaj prida naučiti.

Pri vseh vrstah panja, ki se uporabljajo v Sloveniji, ugotavljamo razne hibe in pomanjkljivosti. Te slabe strani se prav gotovo dajo odpraviti, le da se še nobeden ni tega resno lotil. Posamezni čebelarji odstranjujejo sami, vsak po svoje, težave, na katere naletijo. Skoraj bi rekel, da je med čebelarji kar precej nova-

torjev. Nekateri so te svoje izume, če jih tako imenujem, celo napisali ter objavili v S. Č. Mnogi čebelarji dosledno očistijo panj preden dajo v njega novo družino. Zelo pogosto pa je, da se pozabi na to doslednost pri okvirjih. Tako so navadno stari okvirji, v katerih imajo trosi in klice dovolj skrivališč, prenašalci raznih bolezni. Mogoče bi kak drug material bil prikladnejši od lesa.

In če si postavimo vprašanje, ali so rešitve za to, je odgovor: so in morajo biti. Vse je možno, samo lotiti se moramo. Skušajmo najprej odstraniti nedostatke, ki jih poznamo, sočasno pa razmišljajmo o novem panju, mogoče tudi z novo obliko; v glavnem, da bo imel vse funkcije, ki si jih želimo. Če hočemo žeti, moramo tudi sejati.

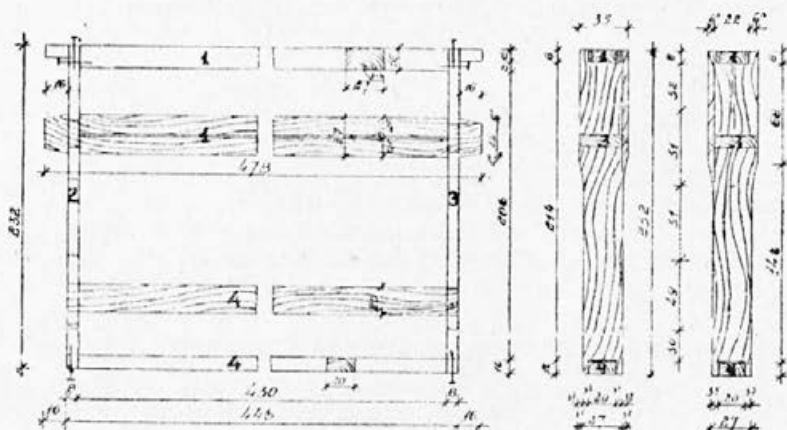
KAKŠEN JE NAKLADALNI PANJ IN KAKO V NJEM ČEBELARIMO

(Nadaljevanje)

DR. JOZE RIHAR

Plodišče in medišče pokriva poleg notranjega pokrova še **streha**, ki je izdelana iz 20 mm debelih desk, pokritih s pločevino. Leseni del ima naslednje zunanje mere: širina 460 mm, dolžina 557 mm, višina 65 mm. Deske so spojene med seboj z ravnim cinkom pod pravim kotom. Način izdelave in spajanje je viden s slike. Leseni del strehe prekrijemo z 0,5 mm debelo pocinkano pločevino, ki je na straneh preluknjana, da jo pribijemo na leseni obod. — Napušč strehe varuje panjevo notranjost pred vetrom, dežjem in snegom.

Spreten mizar bo po opisu in vzorcu lahko brez težav izdelal dobre dele nakladnega LR panja. Več težav bo imel z izdelavo **satnikov**. Mere normalnih satnikov so naslednje: višina stranske letvice 232 mm, zgornja letvica, ki nosi sat, je dolga 478 mm, široka 27 mm, visoka 16 mm. Po sredini spodnjega dela zgornje letvice poteka žleb v izmeri 2×3 mm, ki rabi za pritrditev satnice. Zgornja letvica ima na obeh krajih koničasti ušesci, podaljšek, ki je dolg 16 mm in visok 8 mm. Na njem visi satnik. Od skrajnega konca proti sredini je izrez v izmeri 8 mm za vezavo s stransko navpično letvico. Stranski letvici, ki tičita v 8 mm izrezu gornje letvice, sta zgoraj 35 mm, spodaj le 26 mm široki. Zgornja odebelitev je samo v zgornji tretjini bočne letvice. Ta odebelitev preprečuje, da se sati med seboj ne

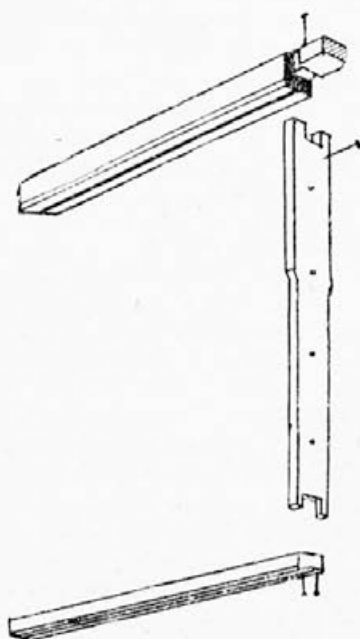

Satnik
za vališče
(merilo 1:2)

stikajo (kot razstojišče pri AŽ panju). Stične ploskve so na eni strani stranske letvice ravne, na drugi strani pa koničaste, priostrene. Spodnja letvica satnika je dolga 446 mm, široka 20 mm, visoka 20 mm. — Ponovno poudarjamo, da bo tudi dober mizar brez vzorca le težko izdelal dobre satnike.

Za polovične mediščne naklade so satniki enako izdelani, le da merijo v višini 136 mm. Njihova zunanja mera je 446×136 , notranja pa 430×110 mm.

Satnike lahko premikamo, ne da bi trli čebele.

Satnik (način sestave)

V satnike napeljemo 6 navpičnih žic tako, da so srednje 4 žice izpeljane v obliki črke V. Žico vtiramo v satnice s pomočjo električne naprave z napetostjo 3—4 volte.

Zunanje obode naklada barvamo prvo leto 2—3-krat s svetlo sivo barvo. Ko se drugo leto pokažejo na lesu reže, barvamo ponovno. Pozneje barvamo ponovno vsake tri do štiri leta. Kot belilo uporabljamo cinkovo belilo ali bronzo.

NASELITEV NAKLADOV

Naklade lahko naselimo na več načinov. Gre predvsem za naslednje tri:

- A. Presajanje iz AŽ panjev.
- B. Vsajanje naravnih rojev in »suhih čebel«.
- C. Preseljevanje čebel iz kranjičev in košev.

A. Med različnimi načini presajanja čebel iz panjev s premičnimi satjem se je pri nas najbolj obnesel naslednji postopek, ki ima številne prednosti in ga bomo zato podrobneje opisali.

PREMEŠČANJE ZAŽELENIH LR SATOV IZ AŽ PANJEV

1. Pripravimo standardne LR satnike z a) izdelanimi sati in b) s satnicami. V ta namen izrežemo iz AŽ satnikov lepe sate, ki so že bili zaleženi in ki imajo čimmanj trotovskih in potegjenih mednih celic. Ti sati so tudi lahko temnejši.

2. Na zunanjo stran gnezda v AŽ panju, tj. na levo ali na desno stran zaleženih satov, kjer čebele ulice gosto zasedajo, vstavimo LR satnik s satom ali satnico. Le sate vstavljamo pred cvetenjem sadnega drevja ali v drugem letnem času, ko čebele ne kažejo znakov gradilnega nagona.

Medno obnožinski sat odmaknemo za en sat proti steni panja in vanj porinemo pripravljene LR sate.

UPOŠTEVAJ! Preden LR satnico ali sat vstavimo, ga poškopimo (nabrizgamo) z vodo ali razredčeno sladkorno raztopino. Po možnosti sat ali satnico poprej nekoliko ogrejemo.

3. Čez 6—8 dni vstavimo na isti ali drugi strani gnezda v AŽ panju zopet 1 ali 2 sata ali satnice. Po razvoju družine in zaleženosti prvega vstavljenega sata presodimo, ali bomo vstavili 1 ali dva sata. Če čebele belijo vrhe celic, vstavimo namesto satov 1 ali 2 satnici.

4. Čez 6—10 dni imamo v AŽ panju že 2—3 zaležene LR sate. Prestavimo jih v sredo gnezda v istem AŽ panju, tako da pridejo med zaželeno AŽ sate.

Ponovno vstavimo zopet na zunanji rob zaleženega gnezda 2 sata ali 2 satnici. Obvezno vstavimo satnice, ko začno čebele beliti satje in preden najdemo divje zgrajene prizidke in satičke.

5. Po naslednjih 6—10 dneh ponovno zunanja zaležena LR sata preместimo v sredino k dosedanji dvem ali trem zaleženim LR satom.

Priporočati je, da ob tej priložnosti dosedanje 2—3 zaležene sate v sredini AŽ panju obrnemo nazaj tako, da dosedanji prednji del satov pride na zadnjo stran.

6. Začetek maja imamo v enem AŽ panju 5—7 LR satov s polegajočo se, pokrito in odkrito zalego. Sate s pokrito zalego in čebelami prestavimo v LR plodišče. Na vsaka dva zaležena sata ometemo v narejence čebele še z enega AŽ sata. (Če smo npr. v prazni naklad premestili 6 zaleženih satov s čebelami, ometemo vanj še čebele iz treh AŽ satov).

7. Narejencu dodamo a) mlado spraseno matico, v AŽ panju pa pustimo staro matico. b) Še hitreje ukrepamo, če matice pri prestavljanju LR plodišče ne iščemo, temveč šele čez tri dni ugotovimo, v katerem panju je ostala matica. V brezmatičnem panju — tj. v AŽ panju na starem kraju ali v LR panju na novem stojišču — potegnejo čebele matične lončke. Brezmatični družini dodamo matico ali zrel matičnik.

OPOMBE. a) Vselej kadar je dnevni donos manjši od 10—30 dkg, krmimo družine v AŽ panju vsak dan ali vsak drugi dan z razredčeno sladkorno raztopino. Namesto tekoče hrane nasujemo v pitalnike pod gnezdo AŽ panja suhi sladkor brez kakršnihkoli dodatkov. V LR panjih nasujemo suhi sladkor okrog vehe vmesnega pokrova. Draženje z raztopino je nekoliko bolj učinkovito kot s suhim sladkorjem.

b) Na vsako stran narejenčevega gnezda vstavimo po en mednoobnožinski AŽ ali LR sat. Ko smo naredili družino v LR panju, jo pozno popoldne krmimo s sladkorno raztopino.

c) Osiretelo družino v AŽ ali LR panju lahko izkoristimo za pridelovanje matičnega mlečka, če je dovolj živalna. Navadno bo družina v AŽ panju zelo oslabela in ne bo prešla v rojilno razpoloženje. Če je pa ostala dovolj živalna ali ko se ponovno okrepi, ji takoj ali ob cvetenju žlahtnega kostanja spet začnemo vstavljati LR sate ali satnice. Ti medeni ali zaleženi sati rabijo za krepitev narejencev v nakladah ali za nove narejence.

d) Narejence lahko napravimo tudi s tem, da 3—5 temeljnih AŽ družinam vzamemo po 1—2 LR sata s pokrito zalego in čebelami tako, da dobimo 6—8 zaleženih satov za novega narejence. V novi panj ometemo še dodatne čebele, tako da bodo čebele gosto obsedale vse zaležene sate. Ob straneh vstavimo po en medeni sat, drug prostor pa izpolnimo s praznimi sati ali satnicami. Po nekaj urah dodamo panju spraseno matico.

Prednosti naseljevanja nakladov s premeščanjem zaleženih LR satov iz AŽ panjev so naslednje:

1. gnezda v AŽ panju ne razdiramo. Ves razvoj družine v pomladanski dobi preusmerjamo na LR sate. Gradilni nagon čebel popolnoma izkoristimo, ker čebelam vedno na novo vstavljamo satnice v graditev.

2. AŽ panj obremenjujemo z izdelanimi sati in satnicami po njegovi individualni zmogljivosti. Nekaterim panjem dajemo satnice v graditev tudi v medišču in jih nato že s potegnjenimi celicami vstavljamo v zaleganje tistim panjem, kjer jih matice hitro in rade zaležejo. Matice v vseh panjih ne zalegajo namreč enako rade vstavljenih satnic, ker so njihove celice nekoliko večje kot v starih satih. Tiste pa v katerih zalegajo matice hitreje, močneje obremenjujemo.

3. Število družin s tem postopkom podvojimo, v ugodnih pašnih razmerah pa potrojimo, če imamo pravi čas pri rokah mlade sprasene matice.

4. Z oslabelimi AŽ panji v rojilni dobi nimamo sitnosti. V času paše maja—junija stare čebele bero popolnoma izkoristijo. Namesto manjkajočih satov iz AŽ satnikov, ki smo jih izrezali, vstavljamo AŽ panjem vselej na novo sate ali satnice v LR satnikih. Te pilepijo, zgradijo, zanosijo in zaležejo. Z njimi krepimo LR panje s hrano in zalego vse leto.

B. VSAJANJE ROJEV. Vsajamo le dovolj zgodnje in zadosti težke roje. Tehtati morajo najmanj 1,5 kg in biti vsajeni pred 15. junijem. Roju po možnosti takoj po vsaditvi vstavimo kak meden sat. Če je matica sprašena, ga okrepimo s sati s pokrito zalego. Če ni paše, krmimo roj s suhim sladkorjem.

Pripominjamo, da je naseljevanje nakladov z naravnimi roji le priporočati, saj je najcenejše in da najmanj dela.

C. ČEBELE IZ KRANJIČEV IN KOŠEV PRESAJAMO ob začetku cvetenja sadnega drevja, lepega izletnega sončnega dne, ko ne piha veter.

Pripravimo 3—4 satnike za premestitev zalege.

Čebele preženemo iz koša v naklado po naslednjem postopku: zvečer ali zgodaj zjutraj puhemo dim pri žrelu v panj, ki ga nameravamo preseliti in ga vzamemo iz čebeljnaka.

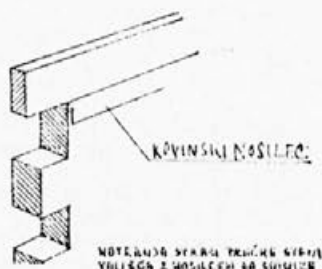
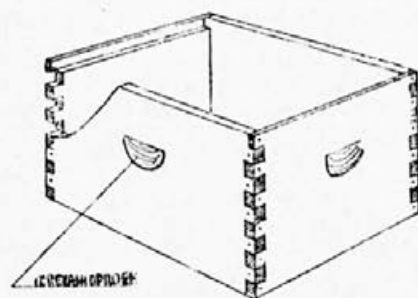
Na njegovo mesto damo prazno naklado, da se v njej nabirajo čebele. Panj nesemo na najbolj toplo zavetno mesto čebeljnaka. Obrnemo ga narobe tako, da pride spodnja stran zgoraj, mu odstranimo končnico, da se vidi satje in ga položimo na stol ali na tla. Prazni panj (naklad), postavimo tesno k polnemu kranjiču, tako, da bodo mogle čebele lesti iz polnega naravnost v prazni panj. Čebele na satju pokadimo ter trkamo polahkoma na obe strani, da teko v prazni panj. Najprej trkamo na vrhu koša oziroma na delu kranjiča, ki je najbolj oddaljen od praznega panja. V 10—20 minutah je preselitev končana. Prepričamo se, ali je matica res v novem panju. Ko izrezujemo satje, ravnamo takole: Novi panj postavimo na črn papir ali tkanino. Če je matica v roju, opazimo na podlagi bela, približno 2 mm dolga jajčeca, ki jih pri zaleganju zaustavljena matica ni mogla zadržati.

Naklado z rojem postavimo na mesto, kjer je bil prej koš ali kranjič. Koš s satjem nesemo v topel prostor ali delamo zunaj, če je toplo. Z izrezanimi sati izpolnimo pripravljene standardne satnike in v njih sate pritrdimo. Vstavimo jih v naklado, ki jo izpolnimo s satnicami. Nato stresemo čebele v pripravljeno z zaleženim satjem in satnicami izpolnjeno naklado. (Ves postopek traja približno eno uro) .

IZBIRA STOJIŠČA ZA PANJE

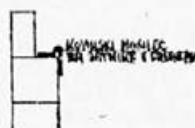
Za uspeh pri gojitvi čebel v nakladih je izrednega pomena izbira stojišča za panje.

Idealno stojišče je zavarovano od severnih in severovzhodnih vetrov, obrnjeno proti jugu ali jugovzhodu, na odcednem, nekoliko nagnjenem zemljišču, na robu gozda, kjer odtaka hladni zrak in spomladi sneg hitro skopni. Žrela panjev naj bodo obrnjena proti jugu.

Vališče

PREZET PRÉČNE SVETLICE

Varstvo panjev pred vetrom so lahko drevesa ali grmi, žive meje, zgradbe, plotovi. Zaželeno je tudi, da imajo panji poleti v opoldanskem času senco.

Na stojišču naj ne bo več kot 20—30 panjev. Če so pašne razmere kraja izredno ugodne, imamo lahko na stojišču tudi več panjev.

Pri presoji dobrote kraja so nam kažipot rastline, ki dajejo čebelarom v neposredni bližini do 0,5 km daleč hrano februarja in marca (leska, pomladanska resa, vrbe, žefran, repica, borovnica, češnje). — V oddaljenosti do največ 3 km morajo biti na večjih površinah zemljišč rastline, ki morejo dajati čebelarom presežke medu (javorji, inkarnatka, kadulja, akacija, hrast, smreka, hoja, lipa, bela in hmeljna detelja, maline, ciprje, žlahtni kostanj, ajda, žepek, zlata rozga, jesenska resa).

Če pridelamo na določenem mestu dosti medu, potem imamo lahko na stojišču večje število panjev.

KRATKA NAVODILA ZA OSKRBO ČEBEL V NAKLADIH

Pregledi panjev.

Vnaprej moramo vedeti, zakaj je pregled potreben. Ne pregledujemo v brezpašni dobi. Obklečeni bodimo v svetlo obleko iz bombaževine. Pripravimo si dober kadilnik, ki ne bo ugasnil takrat, ko nam bo najbolj potreben. Panjsko dleto nam bo dragocen pripomoček.

Pred odpiranjem panja pokadimo na čebele skozi žrelo, snamemo streho ter puhnemo dim skozi veho vmesnega pokrova. S panjskim dletom dvignemo pokrov in čebele ponovno pokadimo.

Če je družina v dveh plodiščih, dvignemo streho in jo obrnjeno položimo na sosednji panj ali na tla. Nanjo postavimo kotno gornje plodišče.

Spomladanska oskrba

Spomladi ugotavljamo, kolikšno zalogo hrane imajo panji in kakšna je zalega. Če smo zazimili družine v dveh nakladah, do začetka aprila panjev ni treba pregledovati. Če so čebele prezimile v enem plodišču in bi utegnile gladovati, jih na hitro pogledamo že prej, ko je lepo, toplo vreme. V panju ne sme biti nikoli manj kot 5—6 kg hrane. Pravilno je, da ima družina spomladi stalno vsaj 4 polne sate, tj. okrog 10 kg hrane. Če je potrebno, položimo na vmesni pokrov sladkorno medne pogače ali nasujemo suhega sladkorja.

Spomladi skrbimo zlasti za slabiče, brezmatičarje in odmrle družine. Slabičem zožimo gnezdo, brezmatičarje pridružimo normalnim plemenjakom ali jim pa dodamo rezervne matice iz prašilcev, odmrlim panjem zapremo žrelo. Slabiče, ki zasedajo le tri sate, združimo.

Med panja, ki ju nameravamo **združiti**, vstavimo plast časopisnega papirja, ki ga mestoma nabodemo z vžigalico ali konico svičnika. Na ta način združujemo družine v vseh letnih časih.

Sibkim družinam pomagamo spomladi tudi s tem, da jih naveznemo na normalne plemenjake. Na spodnjo družino damo dvomrežnati okvir ali vmesni pokrov, kateremu smo zgradili veho. Zgornja slabša družina bo sprejemala toploto od spodnje. Po navadi ni potrebno, da pri pregledu na zalogo hrane in zalego izvlačimo sate. Če na družino narahlo pokadimo, vidimo med osrednjimi ulicami pokrito zalego in ob straneh sate z mednimi pokrovi.

Redno začnemo pregledovati panje spomladi, pričeni s cvetenjem češnje, regrata, ko se začne zalega hitreje širiti. To je nekako od 5. do 15. aprila, ko je zaleženih že 4—6 satov. Panje pregledujemo od tega časa dalje v presledkih od 8—12 dni, pri čemer se ravnamo po vremenu in množini nektarja, ki prihaja v

panj. Če čebel od tega časa dalje redno ne pregledujemo, nastane v panju tesnoba in družina se začne pripravljati k rojenju.

IZMENJAVA PLODIŠČ

Pri čebelarjenju v nakladah **prezimujemo družine po navadi v dveh normalnih LR nakladah**. Čebele porabijo pozimi zaloge hrane v spodnji nakladi in se pomaknejo v gornjo. Spomladi najdemo zalego po pravilu v zgornji nakladi. Sredi aprila, ko zasedejo čebele vse ulice gornjega plodišča, začne matici primanjkovati celic za zaleganje. Pri tem jo omejujejo tudi medeni sati. Nerada pa začne zalegati v spodnjem plodišču, ki je po navadi ta čas prazno. Da se ne bi pojavilo rojilno razpoloženje in da bi družino spodbudili k hitrejšemu razvoju, moramo priskrbeti matici več prostora za zaleganje. To napravimo s tem, da izmenjamo položaj obeh plodišč. S tem tudi najuspešnejše preprečujemo pojav rojilnega nagona.

Navezo, zgornje plodišče postavimo na podnico, nanjo pa položimo naklado, ki je bila dotlej spodaj. Čebele z matico vred bodo prav kmalu prešle v zgornjo naklado in čez nekaj dni bomo našli v njej svežo zalego. Tak način čebelarjenja z nakladi ima več prednosti. Predvsem preprečimo z izmenjavo plodišč pojav tesnobe v panju, ker damo matici na voljo polno naklado satja, ki ga čebele rade zasedajo in matica rada zaleže, ker je zgoraj. Ker smo pri izmenjavi plodišč prenesli medne zaloge navzdol, jih začno čebele prenašati navzgor, kar deluje kot dražilno krmljenje in pospešuje zaleganje.

Ko je v gornjem plodišču zaleženih 5—6 satov, kar je pričakovati po 10—14 dneh, ponovno izmenjamo oba plodišča. Navzgor pride naklada s polegajočo se zalego, naklado z mlado zalego pa damo na podnico.

Ob začetku paše na akaciji sta po navadi oba plodišča polna čebel. V takem primeru naveznemo tretjo naklado. Brž ko je naškropljena medecina v zgornji nakladi v krajnih satih, naveznemo še eno naklado.

Če smo pri pregledu opazili, da vlečejo čebele matičnike, vstavimo medklado, tj. med spodnje in zgornje plodišče vstavimo celo naklado s sati in satnicami. Če so matičniki že zaleženi, jih podremo.

Prednji postopek, ki ga je prvi priporočal A. Janša, je v svetu znan pod imenom demariranje. Dandanes je pri demariranju potrebna tudi matična rešetka. Pri nas doslej ta postopek ni bil uveden, ker so v našem navodilu opisani načini zabranjevanja rojenja uspešnejši in preprostejši. Veliko pozornost pa mu je posvetil I. Krajnc (Slov. čebelar 1968, str. 180—183). Samo iz prednjega razloga bomo opisali demariranje po Snelgroveju kakor ga podaja v knjigi »Čebelarjenje v Langstrothovem panju«, čeprav mu druge čebelarske knjige posvečajo kaj malo prostora. »Spomladi pospeševati razvoj družine kot po navadi, dokler ne zasede vsaj dveh plodišč. Potem razdelimo sate in razmestimo tiste z zalego v eno naklado, ostale brez zalege pa v drugo. V zadnjo naklado vstavimo matico in en sat mlade zalege. Panj preuredimo tako, da postavimo najprej na podnico naklado z matico, nanjo matično rešetko, nato naklado s satjem — satnicami in nazadnje drugo naklado z zalego. Matica nadaljuje z zaleganjem brez prekinitve, čebele gredo svobodno v navezljeno naklado, tiste v zgornjem plodišču pa začno graditi matičnike kot če bi bile brezmatične. Po sedmih dneh panj na novo pregledamo, podremo matičnike, sate iz katerih so se v zgornjem plodišču čebele polegale pa izmenjamo s sati iz spodnjega plodišča z mlado zalego. Ponovno bodo lahko zgrajeni matičniki v zgornjem plodišču in je potem treba postopek ponoviti, dokler ne preneha možnost izrojitve.«

V rojilni dobi napravimo pregled glede matičnikov s tem, da pomaknemo zgornje plodišče nekoliko naprej in ga pod kotom spredaj privzdignemo. Na spodnjem robu satov utegnemo najti nastavke matičnikov, zaležene ali pokrite matičnike.

Nekatere družine smo **prezímili v eni sami nakladi**. Ko je spomladi zaleženih 7 do 8 satov in čebele zasedajo vse ulice, naveznemo na plodišče novo naklado. Vanjo damo v sredini temne sate, ki so že bili zaleženi. Matica preide rajši v navezo, če vstavimo v njeno sredino po en izdelan in po en mednoobnožinski sat, ostali prostor pa izpolnimo s sati ali satnicami. Ko je v navezi zaželenih 4—6 satov, oba plodišča izmenjamo, kakor smo že opisali.

Z izmenjavo plodišč in pravočasnim nastavljanjem v večini primerov preprečimo pojav rojenja. Dogodi se pa, da nekatere družine — zlasti s starimi maticami in v nekaterih rojivih letih — vseeno potegnejo matičnike.

NADZOR NAD ROJEM

Z **izpodrezovanjem matičnikov** rojenje je začasno preprečimo. Podobno s **striženjem kril maticam** dosežemo, da se roj vrne. Niti s prvim, niti z drugim ukrepom pa nismo zmanjšali rojilnega razpoloženja čebel. Zanesljivo preprečimo izrojitev, če **odstranimo staro in dodamo mlado**, letošnjo matico. Zanesljivo preprečimo izrojitev tudi s tem, da **družino, ki se pripravlja k rojenju, premestimo**. Prenesemo jo na stojišče, kjer je bila doslej šibka družina. S tem oslabimo rojivo in okrepimo slabšo. Panje prestavljamo ob lepem vremenu, ko je nekaj paše.

V rabi je tudi postopek, da **panj razdelimo, preden izroji in ga nato spet združimo**. Postopamo lahko na naslednja načina:

a) Rojivi panj A postavimo poleg dosedanega mesta z žrelom v nasprotno stran. V prazni panj B, ki smo ga postavili na mesto A, prenesemo po vrstnem redu vse zaležene sate iz A. Oba panja izpolnimo s sati in satnicami.

b) A postavimo na B z zoženim izletom v nasprotno smer. Vmes je notranji pokrov in streha. Še isti večer ali uro pozneje panj A obrnemo v normalno smer. Pričakovati je, da bo panj B rojil, ker se bo okreпил s čebelami panja A.

Če **želimo število družin zvečati**, panj z matičniki razdelimo. V novo naklado damo 2—3 sate s pokrito zalego, na kateri je tudi zrel matičnik. Ob obeh straneh damo po en mednoobnožinski sat s čebelami vred. Narejencu nasujemo še čebele z najmanj 1—2 satov. Narejenca odnesemo na oddaljeno mesto stojišča. Uporabimo zimsko žrelo.

Ob izdatni paši naveznemo tretjo in po potrebi še četrto naklado. V mediščne naklade vstavimo po 8 satov. Čebele celice potegnejo. Ko začno čebele celice v medišču pokrivati, naklado dvignemo, na njeno mesto pa vstavimo prazno.

Ob točenju medno naklado nadimimo, nakar se večina čebel umakne navzdol. Preostalo žival ometemo, medene sate brez čebel pa vlagamo v rezervno prazno naklado.

VSEM ČEBELARSKIM DRUŠTVOM!

1. Prejete priznanice po 10 din za gradnjo Čebelarškega izobraževalnega centra na Brdu nad Lukovico skrbno hranite, dokler ne prejmete navodil za prodajo. Navodila boste prejeli po posvetu, ki ga bo na našo pobudo sklical Rep. konferenca SZDL v Ljubljani.

2. Mednarodni čebelarški kongres v Münchnu. S pripravami za izlet na XXII. med-

narodni čebelarški kongres ne odlašajte do zadnjega dne, to je do 10. julija t. l., ker bo v zvezi z organizacijo izleta treba še marsikaj urediti. Posnemajte Čebelarško društvo Maribor, ki je kmalu po prejemu navodil v junijski številki SČ prijavilo za en avtobus udeležencev.

Tajništvo ZČDS

GRMOVEGA FRANCETA ŽENITEV

FRANCE GUNA

Četrto poglavje

Dež za soncem mora biti,
za veseljem žalost priti.

Tisti maj je bil za Franceta in Marjano najlepši mesec vsega njunega življenja: France je doživljal svojo pomlad ob toplem dihu ljubljenega dekleta, Marjana je uživala svojo mladost ob človeku, vrednem njenega vdanega zaupanja — oba skupaj pa sta se ob uljnaku pri lahnokrilih čebelicah grela v soncu nepopisne sreče, kakršna se poraja le v najčistejših sanjah neskajlene mlade ljubezni. — Res, da sta doživela tudi pozneje še marsikak lep dan — toda sladke opojnosti onega maja pa si vendar nista niti znala niti mogla nikoli več priklicati nazaj v življenje; ostala jima je le kot drag spomin, shranjen v najsvetlejših kamricah njunih src.

Le škoda, zelo škoda, da vse lépo tako na hitro mine. Ubogemu zemljanu že menda res ni dano, da bi kaj časa užival neskajleno srečo: če se ti kdaj za trenutek nasmehne, ti spet kar na lepem skrije svoj varljivi obraz. Tudi France je kmalu okusil njen hladni posmeh. Odkar je čebelaril, se mu namreč še nikoli ni obetala pri čebelah tako zgodnja in bogata letina kot ravno tisto pomlad; nikoli si še ni bil svest tako obilnega pridelka, pa si ga tudi še nikoli ni tako zelo želel. Saj veste, da je bil pri volji kar sam od sebe dati Rožancu še enkrat toliko medu, kot ga je bil dolžan dati. — Pa se ti tako nenadoma vse sprevrže! Človek obrača, Bog pa obrne. Začelo se je s tistim rojem, zaradi katerega bi se bila France in Marjana skoro sporekla.

Dekle je sicer tisti dan na srečo še v pravem času in v suhem prispela domov. Toda France pa še ni pokrtil roja v ogrebalniku, ko so že padle prve težke kaplje na streho uljnaka. To pot pa je prišlo z druge strani, s Kumljanskega — a ne prišlo — privedljivo! Komaj je stopil iz kleti, kamor je bil odnesel ogrebalnik, da se roj ohladi in umiri, se je že Sklendrovec do tal zavil v eno samo gosto, črno-sivo meglo, a preko Save je bučalo in hrumelo, da se je že na daleč slišalo, kako lije in bije po mladem zelenju. Vse je kazalo, da se je nad Kumom utrgal oblak. Blisk na blisk, grom na grom, da so ljudje zapirali vrata, zaskrbljeno zrli skozi okna in se križali. Eni so prižigali blagoslovljene butare, drugi molili, otroci pa so si v strahu tiščali ušesa in se stiskali k materam.

France, ki je vedril kar pod uljnakovim napuščem, kjer ga je bil zalotil nalive, je togo strmel v divjo vihro. Z žalostjo v srcu je moral gledati, kako široki pramen toče neusmiljeno biča strma pobočja savske soteske in kako s svojo uničujočo silo tepta sočne pašnike njegovih čebelic, na katere je gradil prav to leto vso svojo življenjsko srečo. — Ob tej resnično »hudi uri« mu je bila edina tolažba le zavest, da so mu čebele že prej, ob prvem navalu pribežale na varno, zlasti pa še to, da je tudi Marjanca skoro gotovo utekla strašni plohi, kakor je smel upati. — Dolgo je lilo kakor iz škafa; le toliko je odjenjalo, da je France smuknil od uljnaka v hišo — a se je spet takoj ulilo ter lilo še ves dan in vso noč.

Naprej pa rajši ne bi govoril... Ko je namreč drugo jutro posijalo sonce, je le še tu pa tam izletela kaka čebelica, a se je kar takoj prazna vrnila v panj — nobene bere več, kakor bi odrezal. Izprano je bilo cvetje, izprano vse ozračje, po poleglih senožetih in stepênih košeninah pa je suh in oster veter zažvižgal svojo tanko pesem.

France je več dni čakal, da bi čebele méd docela pokrile, a se kar ni hotelo popraviti. Žival je celo začela stikati okoli voglov, da na točenje sploh ni bilo misliti. Šele o kresu se je obrnilo toliko na boljše, da je ob toplih večerih spet zaduhtelo okoli uljnjaka. — Pogledal je v panje, pa ni bil zadovoljen: bilo je manj kot prej. Ostalo je le tisto, kar so bile čebele že pred junijem pokrile. Bil je slabe volje. Uteha v teh pustih dneh mu je bil le roj, ki ga je bil ogrenil tik pred onim neurjem. Namenil ga je Marjanci, pa mu je zato ves čas še posebno skrbno stregel. Čebele so izdelale vseh devet satnic, da je bilo kar lepo pogledati v nežnobeło gnezdo. Ob pregledu je spoznal, da je bil prvec s pevko, ki pa se je izredno hitro sprašila in je že močno zalegala. Ker je vedel, da se bo Marjanca takega panja zelo razveselila, se je tudi njemu dobro zdelo. »Naj ji bo v spomin na to najino leto, na ta letošnji najin maj!« je zaključil sam pri sebi, naslikal na sprednjo končnico veliko srce, ovito z vencem živordečih gavtrož, v sredino pa je zapisal z velikimi črkami: F + M. In zdelo se mu je, da je dobro naredil, tako da je bil tudi sam s seboj kar nekam zadovoljen.

Končno se je le odločil za točenje. Kaj pa je hotel drugega! Lipa je vzcvetela, da so jo čebele obletavale v gostih trumah od prve zore do poznega mraka. Še ponoči je šumelo v njej; je tudi močno dišala, kar je bilo gotovo dobro znamenje. Toda tudi kostanj se je že pripravljal, da pobeli svoje mačice. Francetu torej ni kazalo čakati, če je hotel Marjanco odtehtati s samim najboljšim cvetličnim medom; in prav to je hotel, saj mu je pomenila več kot ves svet. Le eno ga je še motilo, da bi točenje odložil: z Marjanco sta bila namreč zmenjena, da mu pride pomagat, — oba sta zelo želela, da bi bila pri tem imenitnem čebelarškem opravilu enkrat skupaj. A kje naj jo dobi tako na hitro, kar zdajle! Brezja se je ogibal, ker se mu je zdelo, da ga oče Rožanc še vedno postrani gleda, Marjance pa tudi že celo večnost ni bilo naokoli. — Kaj, da se ga naenkrat tako ogiblje . . . Strupena misel je vzklila v njegovi duši: »Da, saj mu je zadnjič res kar na hitro obrnila hrbet, ko jo je vendar tako proseče klical nazaj. Bogve, kaj ima za bregom!« — Tako se zločesti črv nezaupanja prav nepričakovano prikrade tudi v najplemenitejše srce. »Nič — če sem vsako leto lahko sam iztočil, bom pa še letos brez nje,« je prvikrat zmagal v njegovi duši satan nad čisto ljubeznijo.

Tako se je zgodilo, da je France dan pred svetim Petrom in Pavlom zavrtel točilo res kar sam, brez Marjance. Nič tako vesel ni bil kot prejšnja leta. Pa je bil méd celó boljši kot katerokoli leto prej, saj so bile v njem skoro same majniške rože. Sati so bili dokaj lepi, pokriti več kot do polovice, a jih je kar z neko nevoljo pulil iz zazidanih in gosto zasedenih medišč, da je marsikaka nedolžna mladička padla strta na dno panja. Z omelom je rezal in kosil, da je frčalo na vse strani; seveda mu je jeznorita žival po svoje vračala milo za drago. Prejšnja leta je vsako čebelico sproti pobral s tal in jo obzirno spustil med satje, letos za kaj takega sploh ni imel časa. Skratka: bil je še bolj nasajen kot čebele, a sam ni vedel, kaj ga pravzaprav grize. Res je kazalo, da bo medu manj, kot je pričakoval v maju, a vsekakor ga je peklo še kaj drugega, ko si je pa venomer ponavljal: »Le zakaj mi je zadnjič tako na hitro obrnila hrbet . . .«

* * *

Marjanca pa je čakala — čakala in čakala . . . Kakor otrok Miklavža, tako se je veselila dne, ko bosta s Francetom točila. Celó dneve je štela, štela tja do kresa; tam pa se ji je ustavilo . . . O kresu da bo točil, je rekel, ali pa še prej . . . In če mu pridem pomagat, je tudi rekel . . . Kako srčno si je želela tega dne, kako hrepenela po njem! Vse je imela že pripravljeno, kako bo tisti dan nagovorila mamo, da bo smela dalj časa ostati pri Francetu. V duhu je tudi že videla, kako si bosta

uredila delo: on bo imel opravka s čebelami, ona pa z medenimi sati — on bo v uljnaku ometal čebele, ona pa bo v hramu odkrivala težko satovje in ga vrtela v točilu. A tudi če ji potisne v roko omelo in jo pošlje v najhujši ogenj, mu ne bo odrekla. Vroče bo že, vroče — to on sam še bolje ve kot ona, pa jo bo zato za vsak sat nagradil s prisrčnim poljubom. Delati pri njem, z njim in ob njem, to bo čisto drugače kot doma. Ob njem se ne bi ustrašila nobenega dela, nobenih težav, ne trpljenja ne nesreče, pa tudi nobene nevarnosti ne; čisto varno bi se čutila ob njem — še zaspati bi si upala ob njem in se ne bi prav nič bala.

Ob zadnji misli se je zdrznila in se predramila iz svojih sladkih, nedolžnih sanj. Zardela je sama pred seboj: Moj Bog, kam vse mi uide misel — kaj bi si France lahko mislil o meni . . . In vendar si je morala še enkrat priznati, da se res ob njem ne bi bala prav ničesar; tako zelo se je zanesla nanj, tako zelo mu je zapala . . . — A kaj, da se zdaj tako dolgo ne oglasi . . . Pa ne, da bi bil že točil . . . Brez nje da bi točil . . . ? Da bi se je France ob točenju ne spomnil . . . ? Saj bi si jo ravno takrat še posebno želel videti ob sebi — toliko ga pa že pozna. — Skrb, moreča skrb ji je legla na dušo: je morebiti užaljen . . . Zadnjič je res tako na hitro stekla proti domu, ko jo je potem še dolgo klical nazaj. Zelo se ji je mudilo, pa ga v naglici menda niti poljubila ni . . . Otožen se ji je zdel, a mu ni segla v roko, ni ga objela v slovo. Zdaj ji je zelo žal, a kako naj to popravi . . . Pa saj on vendar dobro ve, kako zelo ga ima rada. — Zbegana, nemirna je legla zvečer v posteljo in dolgo ni zatisnila očesa. Trudna, kakor je legla, je tudi vstala. Rano zjutraj, na praznik svetega Petra in Pavla je bilo. Nobenega obstanka ni imela več — gnalo jo je ven, daleč, proč, sama ni vedela kam — kamorkoli . . .

»Mama, jaz grem danes v Zagorje k maši,« je odgovorila mater, ki je stopila v hišo. — »Kaj te je pa prišlo — ali ni nobene cerkve bliže?« se je začudila mati. — »V Zagorju je danes žegnanje. Arhov iz Čemšenika je doli za organista in pravi, da sila lepo pojo, rada bi jih enkrat slišala.« — Mati ji je pogledala v oči: nemir je bil v njih, zasmilila se ji je in ji ni branila.

Marjanca si je nadela svojo najlepšo obleko — novi temno rdeči kostim, v katerem bi si upala prekositi vsa dekleta d. devete fare; danes na to niti pomislila ni. V cerkvi je ostala pod korom. Skušala je moliti, a se nikakor ni mogla zbrati. Šele ko so pevci udarili Kimovčevo »Ti si Peter skala . . .«, se je zbudila iz težkih misli, dvignila trudno glavo in se ozrla po cerkvi. Tedaj ji je v hipu vsa kri butnila v obraz, sapa zastala, ustnice čudno odrevenele: na moški strani je stal France — njune oči so se srečale . . . Ni se ga nadejala. Nič več se ni ozrla okoli sebe, po maši pa je odhitela, da jo je France komaj še zagledal med množico.

»Marjanca, kako, da si prišla v Zagorje k maši?« — »Saj bi imel tudi ti bliže na Izlake.« — Umolnila sta. — »Si trudna? Bi kam sedla.« — Ni mu odgovorila. Zavila sta v hotel Kum. »Marjanca, kaj bi?« — »Ne bom pila, ne jedla.« — France si je v zadregi naročil vino in po malem pil. Dolgo sta molče zrla predse. Marjanca, ki je že od prejšnjega dne čutila silno žejo, je prišla Francetov kozarec, a srknila le toliko, da si je zmočila ustnice. Nerodno ji je bilo — hotela se je nasmehniti, a je le malo manjkalo, da ji ne posilil jok.

»Greš nazaj čez Izlake, Marjanca?« — »Ne — kar čez hribe pojdem.« — »Saj smem s teboj?« — »Kakor hočeš, te nič ne silim.« — Uboga deklica — kako obupno bi ji šele bilo, pri srcu, če bi France zdajle morda res krenil na svojo stran in bi morala spet sama, trudna in žalostna, z bolečino v duši, na dolgo, samotno pot — pa brez njega. — Zavila sta v klance proti Vinskemu vrhu. Vso pot sta molčala, šele pri znamenju pod vrhom je spregovorila ona s slabotnim glasom: »Si točil, France?« — »Da.« — »Kdaj?« — »Včeraj.« — »Pa se me nisi nič spomnil?« — Francetu je beseda zastala v grlu. — »Jaz pa sem tako želela biti tisti čas ob

tebi . . .« — Marjanca ni mogla več zadrževati solz, s komaj slišnim glasom je še dočudala: »Čisto nič nisi pomislil, kako bo meni?«

»Marjanca, lepo te prosim, samo tega ne reci! Ti ne veš, kako mi je bilo hudo, ko te ni bilo zraven.« Francetu se je trgalo srce, da ni našel nobene besede več, ne sebi v zagovor ne Marjanci v tolažbo. Le rahlo in spoštljivo jo je prijel za ramena in jo nežno pritegnil k sebi. Brez obotavljanja je naslonila glavo nanj in čutila je, da ji je laže. — Potem sta šla dalje. Hodila sta zelo počasi. Vso dolgo pot skozi zeleno bukovje, preko cvetočih livad in duhtečih senožeti nista spregovorila skoro nobene besede več. Ustavila pa sta se še mnogokrat in vsakokrat je Marjanca naslonila Francetu svojo lepo glavo na prsa ter prisluškovala njegovemu srcu . . .

ČEBELARJI, TAKO NI PRAV!

RAK IVAN

Malokateri članek v »Slov. čebelarju« je v zadnjem času zbudil med čebelarji toliko zanimanja in polemik, kot tisti v prvi letošnji številki pod naslovom »Panj z nakladami in še kaj«. Prepričan sem, da bo imel članek za propagando nastavnega panja večji učinek, kot si to danes mislimo. Kljub temu pa tudi nam, propagatorjem tega panja, ne more biti všeč, ker pisec omalovažuje vse naše izkušnje in gre mimo člankov, ki jih je naš list že objavljal. Pisec priznava, da ga je začela zadeva (prostornejšega panja, višjega plodišča, naklad in morda še česa) močneje zanimati šele, ko je v čebelarskih listih Srednje Evrope (to so lahko le časopisi v Švici, Avstriji, Nemčiji) zasledil članke, v katerih so čebelarji zahtevali nekako reformo po prostornem panju. Razen tega trdim, da lahko članek zavede naše čebelarje, da bi nastavnemu panju pripisovali lastnosti, ki jih pravzaprav nima.

Pa pogledjmo v te zadeve globlje:

1. Tov. Mayer opisuje izkušnje čebelarskega mojstra Bremerja, ki je čebelaril s sati višine 22 cm. Ko je čebelar na tako plodišče v sprednjem delu poveznil medišče enakih mer, je opazil, da so čebele takoj očistile velik krog celic v spodnjem delu dodanih satov nad matično rešetko in te celice bi bile tudi zalegle, če ne bi bile ovirane po matični rešetki. **Čebele so s temi celicami jasno pokazale, kako visok bi moral biti satnik za neoviran spomladanski razvoj čebelje družine.**

Pred več kot 40 leti pa smo lahko čitali v našem listu:

»Ako se omeji plodišče na eno vrsto satnikov in so ti nizki (n. pr. le 20 cm notranje mere — in so lahko torej točno isti, kot Bremerjev, če je pri teh mišljena zunanja mera), puščajo čebele spodnjo polovico satov prazno z namenom, da bi prišla matica tja zalegat! Le ob najboljši paši napolnijo začasno spodnji del takih satov deloma z nektarjem, delno z obnožino. **Tako kažejo čebele same, da mora biti satnik v plodišču višji kot 20 cm.** Ta izvajanja niso izmišljena, ampak dejstva, ki sem jih ugotovil na podlagi vsaj osemletnih izkušenj z velikim številom panjev . . .«

Tem izkušnjam, ki jih je navedeni — veliki naš učitelj, Slovenec — delal pred 55 leti, ni takrat, niti kdaj pozneje nihče oporekal ali jih morda celo pripisoval komu drugemu. Anton Žnidaršič pa je celo zapisal: »To je povsem nekaj novega in si je treba zapomniti za takrat, ko bomo o tem razpravljali.«

Predobro so slovenski čebelarji poznali Henrika Peternela* in vedo, da mu značaj ni dopuščal, da bi se ponašal s tujimi izkušnjami. Ogorčeno ugovarjam

omalovaževanju Peternelovih izkušenj — pri tem pa proti vsakemu pretiranemu hvaljenju vsega, kar je tujega!

O teh zadevah sem pred leti v našem listu tudi jaz obširno razpravljaj. Ugotovite lahko, da sem pisal prav o istih izkušnjah savinjskih čebelarjev, navajal njih imena in navedbe glede višine okvirja. To so bile izkušnje čebelarjev, ki še nikdar niso imeli v rokah kakega čebelarskega časopisa iz Srednje Evrope in ki še o Bremerju niso nikdar ničesar slišali. Eden od zaključkov teh razprav je zapisan v »Slovenskem čebelarju« takole:

»Višina satnika 26 cm zunanje mere, kar ni v slovenskem merilu niti 23 cm čiste višine sata, pri obstoječem načinu čebelarjenja ne zadostuje v nobenih, torej tudi ne v slovenskih pašnih razmerah za razvoj družine do tiste višine, ki je potrebna, da nam da maksimalno množino medu«.

2. Pa pogledjmo članek s povsem strokovnega stališča. Trdim:

a) pisati o poskusih, ki kažejo, da naberejo čebele v nastavnih panjih več medu kot n. pr. v panju na 12 satov, je pogrešno. Nikdar in nikoli ne smemo namreč mimo dejstva, da nanašajo nektar v panj čebele. Pri svojih trditvah, ki sem jih priobčil v »Slovenskem čebelarju« (in ki niso le moje, ampak splošno znana resnica) vztrajam.

»Lahko smo prepričani, da je čebelji družini, ki ima neko določeno površino satja (seveda če ni mera satnikov povsem neprimerna) in njena moč tej velikosti ustreza (kar seveda zopet lahko doseže čebelar na razne načine in v najrazličnejših sistemih panjev!) **pač vseeno (in bo torej dala približno enako množino medu v kateremkoli panju): . . .**«

Sicer pa morda prečitajte nadaljevanje v »Slovenskem čebelarju« 1965, št. 5, str. 144.

b) pisati o tem, koliko procentov zalege več dosežemo v nastavnih kot ostalih panjih, je prav tako brez prave podlage. Nastavek (naklada) še ne jamči za dober razvoj družine. S povsem različnimi ukrepi dosežemo obilo zalege, torej močne družine, v panjih raznih sistemov.

V primerih pod a in b primerjamo podatke v nastavnem panju in navadnih podolžnih panjih na 12 satov (v drugih delih države jim pravijo »pološke«). V citiranih primerih v Mayerjevem članku ni nikjer omenjena višina okvirjev, zato je tako pisanje za našo čebelarsko prakso tako rekoč brez vrednosti. Navedbe bi lahko držale, ko bi šlo za »pološke« z nizkimi okvirji, kar tu gotovo ni primer, saj čebelarijo v Rusiji, in tudi v sosednjih republikah, s takimi panji z okvirji višine čez 30 cm. V takih panjih sem videl v Makedoniji, Črni gori in Vojvodini (na akaciji) panje »pološke« na 12 okvirjev z višino 33 cm, pred katerih zalego oziroma močjo družine sem se lahko samo odkril. Te družine z mediščem ob strani so polnile pri ugodnem medenju akacije medišča ob strani prav tako kot one v nastavnih panjih.

Zaključim s tole ugotovitvijo:

Nedvomno ima nastavni panj več prednosti oziroma dobrih lastnosti, vendar pri tem ne pretiravajmo. Osnovna prednost nastavnega panja je in ostane enostavnost pri opravljanju čebelarskih del v njem, ostale so pa drugotnega značaja in so, če jih čebelar izkoristi, drugače jih pa tudi ni. Tudi najboljši uspehi se dosežejo lahko v panjih drugih sistemov, toda neizpodbitno je — z več truda!

Glede tujih izkušenj pa morda še tole:

Četudi smo dolgo živeli pod vplivom Nemcev v vseh ozirih, ter nam je nemška literatura najlažje dosegljiva in na splošno najbolj razumljiva, še ne pomeni, da se moramo oklepiti samo nemških izkušenj. Poznavalec razmer v svetovnem

čebelarstvu bo pač moral potrditi mnenje našega čebelarja — izseljenca gosp. Miklavčiča (Nickelsoona), ki bo danes tretjič zapisana v listu:

»Nemci so rešili mnogo ugank iz življenja čebel, pri panjih pa preveč komplicirajo«. Prav nobene potrebe ni, da jim prav mi želimo pripisati poleg zaslug, ki jih v čebelarstvu resda imajo, še tiste, ki jih nimajo. Mislim, da ostaja njim glede panja in načina čebelarjenja (za ktere so se sicer zavzemali četudi redki nemški čebelarji n. pr. dr. Enoch Zander), le ena pot, ki je bila preizkušena in kot dobra spoznana in po kateri sta hodila med drugimi tudi:

a) že pred dobrimi 215 leti naš čebelar svetovnega slovesa Anton Janša (njegov način čebelarjenja je temeljil na nakladah — več o tem pisati je na tem mestu nepotrebno, ker smo že in še bomo!),

b) pred okoli 185 leti pa čebelar, ki je prav tako bil naše gore list. Sicer pa prečitajte o njem res lep članek Viktorijana Demšarja v Slovenskem čebelarju 1967, št. 3, str. 88 pod naslovom: »Še o velikem čebelarju 18. stoletja — Petru Pavlu Glavarju«.

Zato mislim, da bi takrat, ko hočemo prikazati dobre lastnosti čebelarjenja v nakladah, ne hodili nikamor po zglede. Mislim (z mnogimi drugimi slovenskimi čebelarji) še celo več, da so se tisti, ki veljajo danes za utemeljitelje nastavnega panja, okoriščali z izkušnjami naših čebelarskih velikanov — Antona Janše in Petra Pavla Glavarja.

PLEMENILNA POSTAJA V KAMNIŠKI BISTRICI

Čebelarska družina Kamnik je dne 18. maja 1969 odprla plemenilno postajo v Kamniški Bistrici. Ob tej priliki se je zbralo mnogo čebelarjev, gostov in prijateljev.

Ob 10. uri je predsednik Čebelarske družine Avgust Ogrinec pozdravil predsednika občine Vinka Gobca, kmetijskega inšpektorja ing. Miho Prešerna, direktorja gozdnega obrata ing. Šmida, republiškega poslanca Franca Svetlja, predsednika Zveze čebelarskih društev za Slovenijo Valentina Benedičiča, predsednika in častnega člana Čebelarskega društva Kamnik-Domžale Franca Končana, predavatelja Franca Lobnika, voditelja plemenilne postaje pod Zelenico Cirila Jalna, arhitekta Vlasta Kopača, Borisa Verbiča, sina ustanovitelja prve plemenilne postaje v Kamniški Bistrici ter prijatelja čebelarjev, zdravnika dr. Franceta Puclja in še vse zbrane čebelarje.

Zaželel je vsem, da bi se v tem lepem planinskem svetu dobro počutili, čebelarjem pa še posebej, da bi postajo uporabljali in tako prispevali k zbolšanju naše kranjske čebele.

Zahvalil se je vsem, ki so kakorkoli pomagali postaviti plemenilno postajo, posebno občini Kamnik, kmetijskemu inšpektorju, gozdnemu gospodarstvu, Zvezi čebelarskih društev, Čebelarskim družinam Domžale, Komenda, Krtina, Lukovica in Homec in še vsem domačim sodelavcem, ki so z neverjetno požrtvovalnostjo in vztrajnostjo, prav po zgledu marljive čebele, zgradili to postajo.

Tajnik domače družine je v svojem poročilu orisal življenje in delo pok. profesorja Josipa Verbiča, po katerem se bo postaja imenovala. Prof. Verbič je tu ustanovil prvo slovensko plemenilno postajo. Letos je ravno stoletnica njegovega rojstva in bo postaja dostojen spomin nanj.

Čebelarska družina Kamnik je že leta 1965 želela obnoviti plemenilno postajo, ker je vedela, da brez nje ne pridemo do dobrih čebel. Zato se je obrnila na Zvezo

Foto: Janez Skok

Čebelarška plemenilna postaja v Kamniški Bistrici. (Glej tudi naslovno podobo.)

čebelarških društev, da bi ji odstopila inventar bivše plemenilne postaje, česar pa ni dosegla, ker ni bil več njena last. Zato so kamniški čebelarji sklenili sami na novo ustanoviti postajo. Arhitekt Vlasto Kopač jim je napravil lep načrt upravne zgradbe, da je ta v slogu planinskega okolja. Začetna dela so se zavlekla v leto 1967. Ko so dobili od gozdnega gospodarstva nakazan potrební les, so čebelarji sami zavihali rokave in začeli uresničevati postavljeno nalogo.

Za postajo je bilo opravljenih okoli 2.700 delovnih ur in izvršenih nad 100 voženj. Poleg tega so za materialne stroške zbrali med svojimi člani brezobrestno posojilo.

Tov. Franc Lobnik je zbranim zborovalcem v zgoščenem govoru poudaril pomen in vlogo plemenilne postaje pri vzreji in odbiri dobrih čebel in s tem izboljšanje naše kranjske sivke. Obljubil je kamniškim čebelarjem vso strokovno pomoč.

Otvoritev postaje je pozdravil predsednik občine Vinko Gobec, ki je obljubil še nadaljnjo podporo prizadevanju kamniških čebelarjev. Tudi predsednik Zveze Valentin Benedičič je s pristrčnimi pozdravi spodbujal čebelarje k napredku. Zborovalci so bili veseli pozdrava sina pokojnega profesorja tov. Borisa Verbiča, ki je obujal spomine, ko je kot mlad fant pomagal očetu prenašati plemenilnike na postajo.

Zborovalci so si nato ogledali upravno zgradbo, trotarja in hramčke, ki so bili že naseljeni.

K slovesnosti in dobremu razpoloženju so mnogo prispevali še domači fantje, ki so prav lepo zapeli več priljubljenih narodnih pesmi.

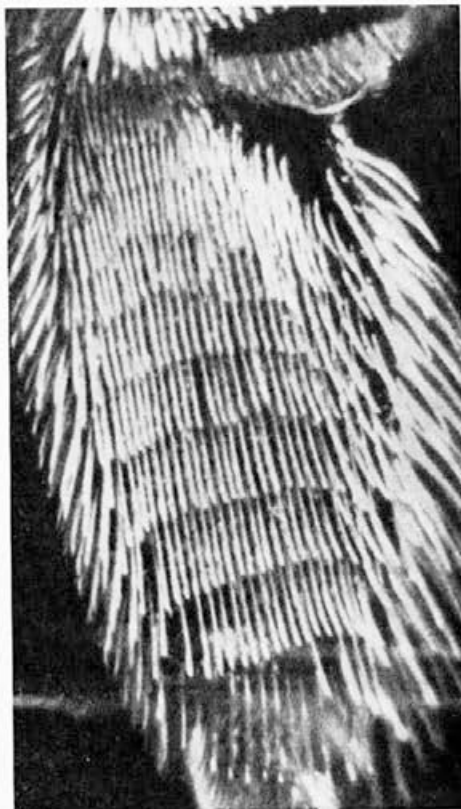
Kamniški čebelarji so na svoje delo lahko ponosni, saj so postajo uspešno zgradili. Želijo le, da bi jo vsi čebelarji pridno izkoriščali in tako najlepše počastili spomin pokojnega profesorja Verbiča. Postaja pa bo služila posredno tudi tujskemu prometu, saj bo marsikdo, ki bo prišel plemenit svoje matice, nadaljeval pot v bližnjo okolico in na planine.

J. M.

KRTAČICA NA STOPALCU ZADNJE ČEBELJE NOGE

Vsakemu čebelarju je znano, da čebele v dolgih zimskih mesecih trpajo neprebavljive snovi v raztegljiv blatnik, ki ga izpraznijo šele ob prvem spomladanskem izletu. Čebela je zelo snažna stvarca, ki skrbno gleda na red in snago tako pri lastnem telesu kakor tudi v panju. Čebele stalno snažijo svoj kožušček in znosijo tudi najmanjšo smet iz panja. Pa je tudi neobhodno potrebno, da neprenehoma čistijo svoje telo, saj je na njenih tipalkah sedež voha in tipa, njen kožušček pa nabira pelod, ki je najvažnejša hrana ne le za čebelo samo, ampak tudi za mlado zalego. In ravno zaradi peloda se vedno češe in čisti. Ker žive čebele v velikih množinah v skupnem panju in stalno tekajo preko zalege, je samo po sebi umevno, da mora biti njihov domek vzor čistoče.

Kako pa čebele vzdržujejo red in snago v dolgih zimskih mesecih, ko so stisnjene v zimsko gručo? Prvi pomladni izleti nam nudijo obilo prilike, da z opazovanjem pri žrelu ugotovimo, kako si čebele pomagajo čez

Slika 2. Krtačica na stopalcu zadnje čebelje noge

Slika 1. Krtačica natrpana z nesnago

zimo. Za to ni potrebno niti povečevalno steklo. Če primerjava nožnih krtačic pri mladiah s krtačicami starejše čebele, ki dalj časa ni izletela, nam odkrije presenetljivo ugotovitev. Krtačice starih zimskih čebel so natrpane z nesnago, včasih več včasih manj (slika 1). Pri mnogih čebelah so krtačice napolnjene do vrha, da resic sploh ni opaziti, pri drugih so vidne le konice resic.

Kako to, da čebele v zimskem času uporabljajo ravno krtačice na stopalcu zadnjih nog kot nekak »koš za smeti«? Odgovor je enostaven in razumljiv. Krtačica na stopalcu je namreč največja in zadnja v celotni čistilni napravi. Če pri nabiranju peloda služi kot zbiralnik drobnih pelodnih zrn, in ga čebela izprazni šele, ko se je v njem nabrala zadostna količina peloda. Poleg tega je ta krtačica nekak osrednji razdelilec, tako kot ran-

žirni tiri na tovornem kolodvoru, na katerih se razdeljujejo vagoni s tovorom za posamezne smeri. Od krtačice na stopalcu gre namreč pelod navzgor v košek, ki je namrečen na goleni, smeti in nesnago pa navzdol, na tla. Če pa bi čebele nesnago praznile iz krtačic tudi v zimskem času, bi nesnaga padala na spodnje čebele in vsako čiščenje bi bilo zaman. Zato zadržujejo nesnago v krtačicah, dokler se je ne znebijo ob pomladanskem izletu.

Oglejmo si natančneje omenjeno krtačico (slika 2). Velika je komaj kvadratni milimeter in je prava moštrovina. Predvsem pade v oči, kako enakomerno ležijo resice razporejene v določenih vrstah. Druga posebnost je v tem, da so resice tope, medtem ko so konice obrobni dlačic ostre. Ostre ščetne resice bi se namreč zatikale pri česanju. Tudi lega resic postrani navzad ima svoj pomen. Lega je važna zato, ker resice prevzemajo pelod oziroma nesnago od ščetk na srednjih nogah in iz kožuščka.

Obrobne dlačice na stopalcu so od zgoraj navzdol vedno daljše, kar dobro odgovarja rastoči količini peloda ali nesnage, kadar se čebela češe. Zadnja vrsta obrobni dlačic pa se po legi kot po razporeditvi močno razlikuje od drugih. Ta razporeditev dlačic se izredno dobro prilega razporeditvi dlačic v glavničku na goleni. Z glavnikom namreč potegne skozi krtačico na drugi zadnji nogi, ko si izmenoma češe daleč nazaj iztegnjeni nožici. S trnom v kleščah pa potisne nabrani pelod z glavnika v košek na goleni.

W. HUBBE v Garten KTZ 6/1966.

J. M.

VREDNOST KARNIJKE

V 3. številki revije »Journal Suisse d'Abeilles« 1968, čebelarjem listu francosko govorečih čebelarjev Švice, podajata BRAND in LECHENNE sledeče ugotovitve svojih raziskav:

Neuchatelso gorato področje je za čebelorejo izredno neugodno, ker so pomladni meseci nestanovitni, poletja pa imajo spremenljivo vreme. V treh letih poizkusov sta hotela ugotoviti, katera čebela bi bila za tamošnje razmere najprimernejša. V pretresu sta imela domačo čebelo Nigro in Martho iz nemško govorečega predela Švice in Kavkazijko. Z nobeno navedenih čebel nista bila zadovoljna zaradi sledečih vzrokov: velika poraba medu preko celega leta, prepozen pomladanski razvoj, velika rojivost, kratek jeziček in pri domačinki še degeneracija. Nato sta preizkusila še Karnijko in dognala, da je za tamošnje območje najprikladnejša: na pomlad začne zgodaj zalegati, ima daljši jeziček in je

poraba medu preko vsega leta zelo zmerna, zato je večji donos.

Ugovore zaradi »razvpite« rojivosti Karnijke zavračata, ker se da pri pravilnem oskrbovanju dobro kontrolirati. Na pomlad ne rabi nobenega dražilnega pitanja, ker že prvi pomladni žarki spodbude matice k zaleganju. Ob jesenskem pitanju na zalogo zadostuje 10 kg sladkorja za družino z enim plodiščem in 15 kg sladkorja za družino z dvema plodiščema.

Ob koncu dodajata pripombo: morda pa ni izključeno, da Karnijka v drugačnih razmerah ne odgovarja tako dobro kot pri nas.

Bilten Apimondije 1/1969.

V »Imker Freund« št. 11/1968 pa podaja dr. BRETSCHEK sledeče ugotovitve o Karnijki:

Njen razvoj je v tesni sovisnosti z okoljem. Zato takoj ob ponehanju paše tudi preneha z zaleganjem. Začetek zaleganja je odvisen od prve večje pelodne paše. Velikost gnezda zna dobro vskladiti z razpoložljivim prostorom, se pravi, da igra velikost panja odločujočo vlogo. Ob prostem razpolaganju s prostorom goji tik pred glavno pašo in še v glavni paši zalego na 10 satih ter ima tako do 50 tisoč zaleženih celic. V panjih z enim samim plodiščem pa ima zalego le na 8 satih, kar odgovarja 30 do 35 tisočim zaleženim celic. Čut za prostor se posebno ostro pokaže pred vzmljenjem. Ugotovitve so pokazale, da štejejo družine v dveh nakladah okoli 18 000 čebel, družine v eni sami nakladi pa maksimalno 10 000 čebel. Na pomlad je velikost gnezda odločujoča, kdaj in kako se bo razvijala težnja po rojenju. V velikem plodišču Karnijka mnogo lažje obdrži ravnotežje med odkrito in pokrito zalego ter med porajajočimi se mladnicami. Pri tem pa ni merodajno število satov v plodišču ampak njihova višina. Spodnja razpredelnica to jasno izpričuje.

Satniki v cm	Družine	Rojev	v %
Kuntsch 33 × 25	45	25	55,5
Zander 42 × 22	70	25	35,7
Avst. mera 42 × 26	70	2	2,8

J. M.

TROTI

O trotih vemo le malo. Vse do pred kratkim so veljali kot nepotrebni »nebodigatreba« v panjih. V letih 1953/54 je prišla iz Amerike neverjetna vest: »Matico oplemeni več trotov«!

Zato so leta 1955 ALBER, JORDAN in brata RUTTNER na liparskem otoku Vulcano izvedli zavezne poskuse in potrdili, da se matice rešijo z več troti. Šele sedaj

se je znanost začela zanimati za trota kot nosilca druge dedne zasnove pri čebelah.

Leta 1968 se je lotil temeljitega preučevanja trojih navad in življenja W. DRESCHER s Poljedelskega inštituta za zoologijo in čebelorejo na univerzi Bonn. Pred žrelo so namestili poseben podaljšek, pokrit s pleksisteklom, da so lahko natančno zasledovali odhod in prihod posameznih trotoev ter tako ugotavljali dolgotrajnost njihovega izleta.

Troti so se porajali v toplotnih vališčih izven panja. Označevali so jih z oštevilčenimi opalnitimi značkami, in sicer v 5 barvah, da so meli pregled nad starostjo trotoev. Od vsake starostne dobe so označili po 40 primerkov. Za primerjavo so vzeli trote Karnijke in trote Ligustike. Vsaka od teh vrst je imela po 200 trotoev. Dodali so jih listovnicama panjema, ki so jima odstranili matico. S pitanjem so panje vzdrževali pri izbornem razpoloženju. Pri opazovanju so napravili 2115 zapiskov od italijanskih in 2347 zapiskov od karnijskih trotoev. Iz povzetka posnemam sledeče ugotovitve:

Izlete so opazovali skozi vso življenjsko dobo trotoev. Toplina ozračja in prisotnost sonca močno vplivata na izletavanje trotoev. Pri obeh vrstah so troti prvič izleteli nekako 10. dan starosti. Prvi izleti so trajali 1 do 4 minute. Več kot 90 % vsch izletov je bilo med 12. in 16. uro.

Raziskovalec je štel vse izlete, dolge do 9 minut, za orientacijske izlete, izlete, daljše od 10 minut, pa za paritvene izlete. S starostjo trotoev so se daljšali izleti, da je povprečje za paritvene izlete narastlo nekako na 31 minut.

Troti italijanskega rodu so izkazali nekoliko krajše paritvene izlete kot troti karnijskega rodu. Italijanski troti so tudi prej začeli izletavati in so časovno tudi prej končavali izletavati.

Prehod od orientacijskega izleta na paritveni izlet je bil pri obeh vrstah trotoev nekako 11. ali 12. življenjski dan.

Najdaljši registrirani izlet je trajal 60 minut. Ob najugodnejših pogojih, to je ob sončnem vremenu in ob toplini nad 20 stopinj Celzija, so troti tudi 5 do 8-krat izleteli in se tako skoro 3 ure zadrževali izven panja.

Življenska doba teh trotoev je v juliju trajala okoli 23 dni.

Troti so začeli izletavati šele pri 16°C in so bili izven panja le 1—2 minuti. Šele pri 20°C se je razvil normalni izletni vrvež. Ob oblačnem vremenu troti niso izletavali.

Zeitschrift für Bienenforschung (Časopis za raziskovanje čebel) 9/1969.

J. M.

TEČAJ ZA VZREJO MATIC

Zveza bo priredila dne 13. 7. t. l. tečaj za vzrejo matic. Teoretični del tečaja bo vodil tov. Lobnik Franc v prostorih Zveze s pričetkom ob 8. uri, praktični del pa profesor Edi Senegačnik s pričetkom ob 15. uri pri njegovem čebelnjaku.

Tečaja se lahko udeleži le do 30 čebelarjev, zato vabimo interesente, da prijavijo svojo udeležbo do 5. julija.

KARAKTERISTIKA PLEMENILNE POSTAJE V KAMNIŠKI BISTRICI

V nedeljo, dne 18. maja 1969 je odprla čebelarstva družina Kamnik gorsko plemenilno postajo za kranjsko sivko v Kamniški Bistrici nad Ljubljano. Otvoritve so se udeležili številni čebelarji in krajevni zastopniki oblasti. Postaja izpolnjuje pogoje za priznano plemenilno postajo. Proti severu, vzhodu in zahodu je namreč zavarovana z gorskimi grebeni; le proti jugu je teren deloma odprt. Najbližji čebelnjaki so na južni strani doline v oddaljenosti kakh 5 km zračne črte.

Plemenilno postajo vodijo 3 izkušeni vzrejalci pod vodstvom Janka Malešiča, Meki-nje 105, p. Kamnik.

V SKLAD

za gradnjo Čebelarstva izobraževalnega centra (ČIC) so nadalje prispevali: ČD Postojna 973.50 din, ČD Predoslje 32 din, Jože Mlakar, Sovodenj 10 din, Jakob Likar, Sovodenj 10 din, Ivan Bertonec, Škofja Loka 10 din, Mirko Pavlin 15 din, Martin Vukšinič, Alojz Dihelberger, Jože Sever, Anton Vraničar, Martin Pečaver in Nande Kapš po 10 din, Anton Pašič, Martin Vukšinič, Jože Rauh in Avgust Rengust po 5 din, vsi iz Semiča; ČD Predoslje 32 din, ČD Gornja Radgona 290 din, ČD Tržič 178 din, ČD Radovljica 1043 din, ČD Ježica-Stožice 34 din, Leopold Turšič iz Ljubljane 50 din, Mirko Repar iz Dvora 5 din, Miha Bastič iz Dola pri Hrastniku 10 din, ČD Ajdovščina 63 din, ČD Celje 900 din, Drago Balič, Vukova Gorica 50 din in Stanko Kopač iz Ljubljane 36 din. Vsem darovalcem iskrena hvala!

Stanje sklada 4. junija 1969 din 268.416.88.

Uprava sklada ČIC

**POROČILO TAJNIKA ZČDS BORISA MODRIJANA
NA OBČNEM ZBORU ZČDS 27. APRILA 1969
V LJUBLJANI**

V pretekli poslovni dobi je imel UO Zveze dvojje sej, IO pa 9. Vse seje so bile sklepe, udeležba članov obeh odborov je bila dobra. Njuni sklepi so bili objavljeni v SČ, tako da so bili člani vedno seznanjeni o njunem delu.

V omenjenem razdobju je sprejelo tajništvo oziroma uprava 604 dopise, ki so jih reševali predsednik in člani tajništva. Odposlanih je bilo 356 rešitev. Zadeve, ki jih je reševalo tajništvo, so bile zelo raznolike. Tikale so se najrazličnejših vprašanj, ki se porajajo v čebelarstvu, odnosov med čebelarji in čebelarjev do javnih organov. Tajništvo si je prizadevalo po svojih najboljših močeh, da je ta vprašanja reševalo pravilno, v skladu z zakonskimi predpisi, posredovalo v nesoglasjih, ki nastajajo med čebelarji in to po večini uspešno, četudi včasih za rešitev takih vprašanj ni zakonskih predpisov. Apelirali smo na razsodnost in dobre čebelarske navade in uspevali. Vrzeli pri urejanju takih odnosov bo moral odstraniti le čebelarski zakon, ki je postal res nujno potreben. Mnogokrat smo reševali vprašanje tako imenovane pašarine, ki naj bi jo plačevali čebelarji-prevozniki družini ali društvu za stojišče, ki je bilo dodeljeno ali izbrano samovoljno. Načeloma naj bi bile paše proste, brez vsakih obremenitev. Pašarina pa naj bi bila le odškodnina za trud in delo, ki ga ima čebelarska organizacija z urejanjem pasišč, izdelavo pašnega katastra, za zdravstveno nadzorstvo itd. Višina pašarine je različna, bolj ali manj zahtevna. Potrebno jo bo urediti. Vodili smo borbo z občino Gračac, ki predpisuje pristojbino čebelarjem, ki dovažajo tja čebele na žepkovo pašo. Na naše zadnje opozorilo, da je predpisovanje pristojbine nezakonito, nismo dobili odgovora, ni pa O. S. tudi nadaljevala z izterjevanjem odmerjene pristojbine. Številni spori nastajajo med čebelarji domačini in prevaževalci, ki mnogokrat pripeljejo svoje čebele v neposredno bližino domačinov. Zopet vrzel v zakonskih določilih, ki naj jo odstrani čebelarski zakon.

Zveza je omogočila številna čebelarska predavanja, podjetje Medeks nam je omogočilo organizirati tečaje za mikroskopiranje, za vodje čebelarskih preglednikov in za čebelarske preglednike. Zveza je pomagala z nasveti čebelarjem, ki jih je oškodoval medved, izdelala je program radijskih čebelarskih predavanj, tiskati je dala članske izkaznice, ki so jih organizacije nujno želele. V načrtu je brošura o vzreji matic in brošurica za propagiranje večje potrošnje medu. Zveza si prizadeva zagotoviti čebelarjem pravočasno dobavo krmilnega sladkorja po čim ugodnejši ceni.

Zavarovanje čebel je zaradi visokih zavarovalnih premij skoro onemogočeno. — Knjižnica je čebelarjem na razpolago in se je poslužuje več čebelarjev. — Predsednik in člani uprave so se udeležili skoro vseh občnih zborov čebelarskih društev, tu in tam tudi po pooblaščenjih. — Za številne naloge, ki jih Zveza opravlja in ki naj bi jih opravljala, bi potrebovala visoka sredstva, s katerimi pa žal ne razpolaga.

Zveza ima več odsekov, od katerih že uspešno delujeta odsek za opazovalno službo in odsek za šolske čebelarske krožke, medtem ko odsek za vzrejo in odbiro ter odsek za prevažanje in zavarovanje še nista zaživela.

Zatiranje čebelnih bolezní in plemenilne postaje je v svojem poročilu omenil tov. predsednik.

Zveza je nabavila zdravila za čebelne bolezní, in sicer fumidil, fumagilin in folbeks.

Čebelarstva društva so v svojih poročilih o občnih zborih nakazala številne probleme, želje in predloge, poročala o svojem delu in svojih delovnih programih. Navedel jih bom le sumarno, ker bi moje poročilo bilo predolgo, če bi jih hotel navajati po družtvih.

Mnoga društva poročajo o izvršenih ali nameravanih predavanjih, čebelar-skih sestankih — zimskih in poletnih pri čebelnjakih, o izletih, o obisku plemenilne postaje na Zelenici, čebelarkega muzeja Janševega čebelnjaka.

Glede zatiranja čebelnih bolezní poročajo v prvi vrsti društva ob meji, kjer je bila ugotovljena pršičavost. Tam so bolj ali manj temeljito plinili. V Radljah bodo plinili tudi pri onih čebelarjih, ki sami niso hoteli.

Ponekod čebele mikroskopirajo na ugotavljanje vrste obolenja. V Murski Soboti bodo izvedli pregled čebel na ogroženih območjih. Skupščina občine Radlje bo pooblastila društvo, da lahko pregleda pripeljane čebele, ali imajo zdravstveno spričevalo. Ponekod menijo, da naj bi čebelarški pregledniki nadzirali tudi neorganizirane čebelarje.

Nekatera društva imajo že izdelane pašne katastre, druga delajo na tem. Več društev dela na pospeševanju sajenja medovitih rastlin. Več društev je zainteresiralo šolska vodstva, da pouče šolarje, naj ne uničujejo pomladanskega cvetja. Središče ob Dravi propagira povečanje setve ajde.

Več društev si močno prizadeva, pridobiti neorganizirane čebelarje. Številna društva ustanavljajo šolske čebelarke kroške, jim pomagajo z nasveti, predavanji, roji, panji, gmotno, kako postavi čebeljak. Gornja Radgona bo organizirala predavanje o čebelarstvu v kmetijski nadaljevalni šoli. Nekatera društva sodelujejo s kmetijskimi zadrugami glede škropljenja in zapraševanja kmetijskih kultur. Nekatera so izrazila željo po boljši povezavi Zveze z društvi s predavanji, nasveti in drugo pomočjo. Nekateri občinske skupščine pomagajo društvom z večjo ali manjšo dotacijo.

Izražena je želja o regresu za čebelarke potrebščine, po boljši odkupni ceni za med, pri čemer naj bi posredovala tudi Zveza pri Medeksu. Nekateri niso zadovoljni s strokovnjaki pri Medeksu, ki prevzemajo med. Ena društva iščejo kupca za med, druga organizirajo skupno prodajo medu.

Splošna je želja po izdaji čebelarkega zakona. Radijska predavanja naj bi po možnosti bila v poznejši uri, da bi jo mogli slišati tudi oni, ki so zaposleni v času kmetijske oddaje. — Morebitna sprememba naročnine S. Č. naj bi bila objavljena vsaj 2 do 3 mesece pred koncem leta, da ne bi morala društva izterjati razliko naknadno.

ČD Križevci bo skušalo letos dokončati svoj čebelarke dom.

Moje poročilo ne bi bilo popolno, če ne bi omenil tudi plemenilnih postaj. ČD Kanal namerava urediti plemenilno postajo v Trnovskem gozdu, ČD Hrastnik postajo pri Lenartu, ČD Litija postajo Pustov mlin, ČD Kamnik postajo Josipa Verbiča na Kopišču, ČD Murska Sobota je dosegla lani 80-odstotno oplemenitev tja prenesenih matic.

Problemov, ki bi jih morali skušati rešiti, je torej kar precej, dosti je želja in nalog.

Naloga današnjega občnega zbora ter novega UO in IO pa bo, da bo skušal čim več od tega uresničiti.

Pri opazovalni službi o gozdnem medenju v l. 1969 bo na območju Slovenije delovalo okoli 40 opazovalnih postaj, s katerimi bomo v glavnem kontrolirali vse važnejše gozdne komplekse. Že v začetku maja bodo opazovalci dobili nova navodila glede načina poročanja o medenju in donosu. Društva in družine, ki oskrbujejo posamezne postaje bodisi na svojem območju bodisi na območju drugih društev, so odgovorna za delo opazovalnih postaj, saj ona določijo tako opazovalca kakor tudi kontrolno družino. Kvaliteta poročanja je odvisna od obeh faktorjev.

Tudi letos bomo obiskovali posamezne opazovalce in jih seznanjali s tehniko opazovanja povzročiteljev gozdnega medenja. Vseh postaj ne bomo mogli obiskati, vsekakor pa po možnosti tiste, ki v minulih letih niso prišle na vrsto.

Poročila o medenju bodo objavljena v dnevnem časopisju in morda tudi v radiu. Ponovno opozarjamo, da so takšna poročila, zlasti časopisna, vedno nekoliko zastarela in jih je treba jemati le kot splošno informacijo. Danes so čebelarji že tako zelo motorizirani, da redni obiski pri opazovalni postaji ne predstavljajo problema, zato takšne obiske priporočamo.

Višino honorarja opazovalcev bomo določali na osnovi poslanih obvestil, zlasti pa njih kvalitete. Kot kvaliteto poročila smatramo sledeče: ekspeditivnost, točnost, zanesljivost. Že lani smo opazovalce nagrajevali po kriteriju kvalitete, letos pa bomo na to polagali še več pažnje.

Opazovanja se bodo začela v prvih dneh junija in bodo trajala vse do septembra. Opazovalna služba za gozdno medenje oziroma mreža opazovalnih postaj ima namen, da koristi prav vsem čebelarjem, zato pričakujemo tudi vso pomoč, podporo in razumevanje tako s strani društev, družin kakor tudi posameznikov. Le na ta način bo njeno delo res uspešno.

SPOROČILA IN VABILA

1. **Čebelarška družina Polhov Gradec** sporoča vsem čebelarjem, njihovim prijateljem in znancem, da bo tudi letos organizirala prireditev strokovno-zabavnega značaja, imenovano **ČEBELARSKI TABOR**, ki bo v Polhovem Gradcu 29. junija letos. Kulturno-strokovni program bo obsegal med drugim **predavanje** z naslovom »**Čebele in človekovo zdravje**«, **podelitev priznanja zaslužnemu čebelarju, recitacije**, v zabavni del programa pa bomo uvrstili **nastop humorista-čebelarja, volitev matice, srečolov** in drugo. Za ples in splošno razvedrilo bo skrbel **ANSAMBEL LOJZETA SLAKA**.

Pridite v čim večjem številu, saj lahko združite obisk »čebelarskega tabora« z ogledom turistično privlačnega, zelo obiskanega in z dragocenimi kulturnozgodovinskimi spomeniki bogatega Polhovega Gradca. Potrudili se bomo, da se boste med nami čim prijetneje počutili.

2. **Čebelarška družina Rakek** obvešča vse čebelarje, ki imajo namen prepe ljati svoje čebele na gozdno pašo na tukajšnje območje, da se predhodno obrnejo glede razporeditve, in sicer:

za okoliš Rakeka na Jožeta Braniselja, Rakek, Partizanska 48;

za okoliš Cerknice na Jožeta Borštnika, Dol. vas 40, p. Cerknica.

Ob dovozu čebel na pašo morajo čebelarji po predhodnem dogovoru z zgoraj imenovanimi poverjeniki predložiti tudi potrdila o zdravstvenem stanju čebel. Dovoljujemo samo dovoz čebel na gozdno pašo. Družina bo zahtevala odškodnino za razporeditev v znesku 1 N-din za vsak panj čebel.

Franc Albreht

Letošnji redni letni občni zbor Zveze čebelarških društev za Slovenijo dne 27. aprila 1969 je z odobravanjem sprejel sklep, naj Alojza Bukovška, priznanega vzrejevalca matic odlikujemo z redom Antona Janša I. stopnje. K temu odlikovanju mu slovenski čebelarji prisrčno čestitamo.

Alojz Bukovšek se je rodil 25. marca 1916 kmečkim staršem na Golem Brdu nad Ljubljano. Komaj nekaj mesecev star je že izgubil očeta, ki je padel na soški

fronti v prvi svetovni vojni. Star dve leti in pol je dobil potem očima, ki pa je pognal kmetijo s pijačo v devetih letih skoraj na boben. Po smrti očima so ostali mati, 12 let stari Lojze in dve leti starejša sestra Mici sami na prezadolženi kmetiji. Vsi so morali krepko prijeti za delo, da so rešili domačijo.

Lojze je vzljubil čebele že v otroških letih. Bil je komaj 10 let star, ko si je že kupil z lastnimi prihranki, h katerim je primaknila tudi mati nekaj dinarjev, Janšev »Popolni nauk o čebelarstvu«. Knjigo je marljivo prebiral in je znal nekatere odlomke iz nje na pamet. Želja po čebelah je bila vedno močnejša; toda kaj, ko pa še za druge potrebne reči ni bilo pri hiši denarja. Dobrih 14 let star se je v pozni jeseni leta 1930 potem, ko je bila praha že zorana, odločil, da bo zgradil čebelnjak za 24 AŽ-panjev. Podatke za gradnjo čebelnjaka je dobil v Janševi knjigi. V gozdu je posekal sušice, jih razžagal na ustrezne dolžine in zvozil domov. Nekje pod streho je staknil staro tesačo s polovico ušesa, jo za silo nasadil ter z žico in žebliji pritrdil na toporišče. Delo se mu je še kar odsedalo. Materi kar ni upal povedati, kaj namerava napraviti, ker je bila pri hiši taka stiska za denar. Pri vezavi čebelnjaka mu je pomagal sosedov eno leto starejši Lojze Narobe. Pa je prišel Lojze spet v zadrego, s čim naj ga pokrije. Pomagal si je na ta način, da je porabil kake tri pedi dolgo odpadlo škopo (slamo), ki je bila namenjena za krmo živini, jo še enkrat preškopal in pokril z njo sprednjo polovico strehe čebelnjaka. Za drugo, zadnjo polovico pa je kupil betonske strešnike. Slika nam nazorno prikazuje njegovo mojstrovino. Razločno se vidi, da je bil slamnati del strehe napravljen iz odpadle kratke škope. Desno ob čebelnjaku stoji naš odlikovanec, tedaj 15 let stari Lojze. Še danes sestavlja ta čebelnjak del sedanjega velikega čebelnjaka, v katerega lahko postavi blizu 100 AŽ-panjev.

Spomladi leta 1931 si je potem nabavil prve čebele, in sicer en AŽ od župnika v Zapogah in enega kranjiča od bližnjega soseda. Seveda se je moral zaradi tega zadolžiti. No, s čebelami je imel srečo. Že prvo leto jih je zazimil pet, naslednje leto 1932 jih je bilo že deset in leta 1933 že 20 družin. Čebelnjak je postal kmalu pretesen.

Naključje je nanoslo, da je dobil prvo čebeljo družino v Zapogah in je potem prevažal svoje čebele v tisto okolico na ajdovo pašo. Blizu tam — in sicer v Torovem — pa je imel vedno svoje čebele na ajdovi paši znani, zdaj že pokojni Jan Strgar iz Bohinja. Kmalu sta se seznanila. Strgar je spoznal v njem sposobnega, vestnega in zanesljivega čebelarja, ki mu je težka usoda v mladih letih izklesala kremenit značaj. Lojze Bukovšek je postal njegov zvest učenec. Začel je vzrejati

matice in vzpostavila sta poslovno sodelovanje, ki se je dalje razvijalo prav do smrti J. Strgarja.

Alojz Bukovšek je med našimi čebelarji poznan kot dober vzrejevalec. Takega ga poznajo že v drugih republikah, pa tudi v zamejstvu. Bil je vseskozi tudi dober in zvest član naše čebelarke organizacije. Čim je dobil leta 1931 prve čebele, se je tudi že vpisal v takratno čebelarsko podružnico Medvode-Preska. Leta 1945 je bil izvoljen za podpredsednika, leta 1947 pa za predsednika Čebelarske družine Medvode-Preska. Od takrat dalje vodi vzorno že 22 let to čebelarsko družino. Nič ni čudnega, če sledijo svojemu očetu tudi njegovi otroci, štirje sinovi in ena hčerka. Vsi se ukvarjajo s čebelami. Starejši sin Lojze, ki je že pravi čebelarski mojster, je tudi član izvršnega odbora Zveze. Preteklo leto ga je povabil predsednik deželne zveze za čebelarstvo Pfalz-Rheinhesen g. Wilhelm Pitz na stroške njihove čebelarske organizacije na trimesečni čebelarski tečaj v tamkajšnji čebelarski šoli. Skromen pa nadarjen kmečki fant se je tam dobro obnesel in je naša Zveza prejela o njem samo pohvalna priznanja.

Vztrajen in deloven, kakor je naš odlikovanec, je prebrodil uspešno vse težave in rešil domačijo, čebelarstvo z lepo urejeno plemenilno postajo pa vodi naravnost vzorno. V stiski, v kakršni je bil v mladih letih, zna ceniti pomoč in tudi on rad pomaga. Z vzornim čebelarskim delom v naši organizaciji pa je doprinesel lep delež tudi k ugledu naše čebelarske organizacije. V. B.

Izveček

iz zapisnika občnega zbora ZČDS dne 27. 4. 1969 v Ljubljani v dvorani ZZSZ

Po poročilih predsednika, tajnika in finančnega referenta poroča za uredniški odbor tov. Martin Mencej o našem glasilu Slovenski čebelar, da je naše glasilo tisti tisk, ki ima bogato tradicijo, ustaljeno obliko in rubrike, izoblikovane v dobi 71 let. Ima sorazmerno visoko naklado. Mimo predavanj je edino sredstvo, ki skrbi za strokovno izobraževanje čebelarjev. Skrbi za medsebojno obveščanje doma in v tujini. Zasluži vso pozornost in skrb ne le nas, ampak vse naše skupnosti.

V uredniškem odboru je nastala zamenjava, ko je odstopil prejšnji urednik prof. Edi Senegačnik. Ta sprememba ni povzročila, da bi se bistveno spremenila oblika in vsebina lista. Skrb UO je, da se dvigne list na višjo raven in upa, da bo pritegnil k sodelovanju strokovnjake, kar pa bo povzročilo povišanje stroškov.

Kot drugi listi, uvaja tudi SČ oglase, s katerimi skuša dobiti nekaj sredstev za vzdrževanje. Tudi v tehničnem pogledu je prišlo do spremembe. Iskali smo tiskarno, ki zagotavlja boljše pogoje v finančnem in tehničnem pogledu, tako, da ne bo več prišlo do zastoja pri izhajanju.

Člani-čebelarji radi pišejo, uredniški odbor pa je kljub temu imel določene težave. Neka-

teri izražajo svojo nestrpnost, ker njihovi prispevki niso bili takoj objavljeni. Uredniški odbor želi in pričakuje, da bo prejel sugestije za izboljšanje vsebine lista, kaj žele bralci in kako vsebino izboljšati.

V imenu nadzornega odbora predlaga član nadz. odbora Jože Žitnik razrešnico UO, IO in NO.

V razpravi o poročilih je največ govora o gradnji ČIC-a. Dočim imajo nekateri delegati o tem gotove pomisleke, drugi predlagajo, da naj obvelja sklep občnega zbora iz leta 1968, da se gradi, obžalujejo, da se z gradnjo ni že pričelo. Delegat iz Mežice želi izjavo Zavoda za čebelarstvo v Ljubljani o akciji za ČIC. Tov. dr. ing. Jože Rihar na to izjavlja, da je lani predlagal drugačno rešitev tega vprašanja, meni pa, da bi bila dobra in primerna tudi lokacija na Brdu. Osebnost kot Rihar se bo pridružil vsakemu sklepu, ki ga bo sprejel občni zbor. Glede povezave z Zavodom za čebelarstvo doda, da je Zavod pripravljen temeljito izšolati človeka, ki bi delal na šoli in prenesti nanj vse njihovo znanje in dognanja. Glede dela na selekciji naše sivke priporoča, da izhajamo iz našega. Lahko smo ponosni na to kar imamo, saj smo bogatejši od sosedov.

Predsednik Benedičič pozdravi pripravljeno Zvezo za sodelovanje z ZČDS.

Tov. Ivan Krajnc iz Nove Gorice opozarja, da imajo v Brdih pršico. Občina je izdala zaporo. Neugodno je, da križajo nekateri

sivko z italijankami, ki imajo sposobnost, da zalegajo celo zimo. Meni, da bi bilo dobro, če bi dopolnili Langstrothov panj in da bi naj čebelarji naročali tudi srbohrvaško literaturo.

Tov. Franc Lobnik in Joško Slander menita, da bi Zveza morala delati na selekciji sivke.

Tov. Lobnik predlaga, da naj bi v njegovi knjžici o vzreji matic natisnili tudi nekaj barvnih slik. Komisija naj ugotovi, ali je to finančno možno.

Po razpravi o poročilih občni zbor soglasno podeli razrešnico UO, IO in NO.

Za verifikacijsko komisijo poroča tov. Maks Avšič, da je na občnem zboru navzočih 30 od 45 društev, t.j. 66%, s čimer je dana sklepčnost občnega zbora.

Navzoči so bili delegati društev Celje, Črnomelj, Dol. Lendava, Grosuplje-Stična, Gor. Radgona, Gorica-Solkan, Hrastnik, Koper, Kamnik-Domžale, Kočevje, Križevci, Krško, Kranj, Litija, Ljubljana, Logatec, Mežica, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Radovljica, Radeče, Ribnica na Dol., Sežana, Škofja Loka, Tržič, Vrhnika in Zagorje.

Niso bila zastopana društva Ajdovščina, Brežice, Dravograd, Ilirska Bistrica, Idrija, Ljutomer, Piran, Radlje ob Dr., Sevnica, Središče ob Dravi, Slovenj Gradec, Soštanj, Tolmin, Trebnje in Trbovlje.

Za predsednika so soglasno izvolili dosejdanjega predsednika Valentina Benedičiča.

Istotako so soglasno izvoljeni predloženi člani IO, NO in razsodišča s spremembo, da Vlado Martelanc odkloni izvolitev v nadzorni odbor, sprejme pa mesto člana IO. In to v IO: Maks Avšič, ing. Jože Babnik, vet. Jože Bergant, Lojze Bukovšek, ing. Viktor Cedilnik, Franc Čamernik, Ivan Globokar, Maks Gregorc, Jože Juranc, Srečko Mlakar, Martin Mencej, Vlado Martelanc, Boris Modrijan, Ignac Omahen, prof. Edi Senegačnik, ing. Franček Šivic, Joško Slander, Jože Wallas, Tone Verbič, ing. Anton Urbanija in Vinko Zibelnik.

V nadzorni odbor: Ivo Majcen, Stane Potočnik in Jože Žitnik.

V častno razsodišče: dr. Radovan Bratina, Franjo Farazin, Ivan Krajnc, Boris Modrijan in dr. Anton Novak.

Predsednik Benedičič predloži delovni program za leto 1969/1970 in to redne naloge iz srednjeročnega programa in to:

I. Redne naloge

1. V sodelovanju z Republiško gospodarsko zbornico razčistiti vprašanje plačevanja prometnega davka na panje in druge čebelarske potrebščine, ki so dejansko reprodukcijski material v čebelarski proizvodnji.

2. V sodelovanju z Zvezo čebelarskih organizacij Jugoslavije in republiških čebelarskih organizacij delati na izdaji Splošnega zakona o čebelarstvu, katerega osnutek je pripravila naša Zveza.

3. Posvetiti več pažnje in potrebne pomoči plemenilnim postajam.

4. Organizirati tečaje za opazovalce in obveščevalce o gozdnem medenju, v katerih je treba posvetiti posebno pozornost spoznavanju povzročiteljev mane in njihovega življenja (ing. F. Šivic).

5. Oživiti delo pospeševalnih odsekov.

II. Naloge iz srednjeročnega plana

1. Slovenski čebelar naj še dalje občasno prinaša članke o čebelarstvu pred 200 leti.

2. V letih 1969/1970 pripraviti za tisk Janševo »Razpravo o rojenju« po rokopisu Petra Pavla Glavarja.

3. Dogovoriti se glede izdaje Janševega »Popolni nauk o čebelarstvu« dopolnjen z dosežki čebelarske znanosti v obliki pripon; knjiga naj bi bila izdana leta 1972.

4. Dr. Emilijan Cevc zbira še dalje gradivo za izdajo knjige o panjskih končnicah, katere izdaja je predvidena za začetek leta 1973. Izdajo knjig pod 2., 3. in 4. je treba predložiti v evidenco Republiški gospodarski zbornici in Republiškem sekretariatu za kulturo in prosveto — Skladu za založništvo s prošnjo, da se zagotovi iz Sklada potrebna finančna sredstva.

5. Zbiranje predmetov za čebelarski muzej v Radovljici.

6. Nadaljevanje izdelave makete rojstnega doma Antona Janša v osnovni šoli v Žirovnici za spominsko sobo Antona Janša v Čebelarskem muzeju v Radovljici.

7. Preučitev slikarske in risarske dejavnosti Antona Janša in njegovega brata Valentina na Dunaju (strokovni sodelavec Inštituta za sociologijo in filozofijo v Ljubljani: F. Zupan).

8. Delati na gradnji Čebelarskega izobraževalnega centra v smislu sklepov občnega zbora dne 27. 4. 1969 in zaključkov razgovora na predvidenem sestanku, ki naj bi ga v zvezi z našo vlogo organizirala Republiška konferenca SZDL.

Zbiranje sredstev se bo vršilo po sledečem programu:

Z vnovčevanjem 20.000 priznanc za žeblje po din 1.—	20.000 din
Z vnovčevanjem 10.000 priznanc za opeko po din 10.—	100.000 din
Z vnovčevanjem 3.000 priznanc za kamne po din 50.—	150.000 din
Z izdajo obveznic 2.000 po 100 din	200.000 din
skupaj	470.000 din

Z redom Antona Janša I. stopnje se odključeta tov. Alojz Bukovšek z Golega Brda in tov. Leopold Debevec iz Ljubljane.

ČD Lendava predlaga, da bi bil prihodnje leto občni zbor Zveze v Lendavi, ko bo društvo slavilo 50-letnico obstoja. Soglasno se doprinese kompromisen sklep, da naj bi se udeležila proslave predvsem društva iz Stajerske, dočim bi se od Zveze udeležila večja delegacija.

Soglasno se doprinesejo sklepi:

1. Urejati vprašanja izobraževanja v smislu stališč v poročilu predsednika in napisanih zadevnih člankov.

2. Pooblastilo IO, da ustrezno glede gradnje ukrepa po sestanku v smislu vloge na Republiško konferenco SZDL v primeru ustreznih zaključkov o družbeni pomoči. V primeru pa, da ne bi mogel sam odločiti, da takoj skliče sejo UO.

3. Obveza o prispevku čebelarških društev za gradnjo s tem, da društva prodajo preostale priznanice za žeblje nečebelarjem in spravijo v promet ca. 7.000 priznanič za opeko po 10 din.

4. Potrudi se sklep uredniškega odbora glede objavljanja povzetkov važnejših član-

kov v kongresnih jezikih in da uredniški odbor ta sklep uresniči.

Zastopnik ČD Križevci poroča, da njihovo društvo prosi, da bi se mu odpisalo posojilo enega milijona S-din, ki jih je prejelo od Zveze za zgradbo čebelarskega doma v Križevcih. Društvu se odobri enoleten moratorij.

Zborovalci iznesejo še nekaj predlogov, o katerih se ni glasovalo, in sicer:

Zveza naj posveti posebno skrb vprašanju preskrbe krmilnega sladkorja po čim nižji ceni. V časopisju naj se inspirirajo članki o koristnosti medu.

Zveza mora skrbeti za strokovni dvig članstva. Ker šole še ne bo kmalu, naj namdomeste to vrzel predavanja. Sodeluje naj pri nabavi učil. Nabavi naj film in serijo diapozitivov, ki bi služili za vrsto predavanj. Za to naj se formira poseben odsek, ki lahko pritegne sodelavce. Kmetijska šola naj bi zopet uvedla v učni načrt učno snov iz čebelarstva, pri čemer naj intervenira Zveza.

Iz sejnega zapisnika Sekretariata »Saveza« dne 31. 3. 1969 v Beogradu

Poslovno združenje za čebelarstvo Jugoslavije ni odgovorilo na dopis »Saveza« za sklicanje sestanka, na katerem bi razpravljali o spornih vprašanjih med »Savezom« in »Poslovnim združenjem«. Sklenjeno je, ponovno pismeno zahtevati sestanek med UO »Poslovnega združenja« in UO »Saveza«, da bi rešili sporna vprašanja in vprašanje sodelovanja med obema organizacijama. Ker sestanka še ne bo kmalu, bo »Savez« nadaljeval s delom za rešitev obstoječih problemov ne oziraje se na izid razgovorov s »Poslovnim združenjem«.

Rok sestanka pri Zveznem sekretariatu za gospodarstvo še ni bil določen. Inž. Nikšić meni, da bi bilo bolje počakati na sestanek z novim sekretarjem, ker bo odšel dosedanj sekretar na drugo delovno mesto.

Predsednik »Saveza« prof. dr. Vasilija Filipović se je kot delegat udeležila letne skupščine Zveze čebelarjev SR Hrvatske in je poročala o delu, problematiki in uspehih te zveze. Poudarila je predvsem uspeh pri odkrivanju kuge čebelje zalege in izdelanju karte čebeljih boleznih in o uspehih pri sodelovanju s čebelarskimi gospodarskimi organizacijami. Ker je kuga čebelje zalege zelo razširjena, je potrebno, da naj rešujejo republiške zveze to vprašanje kot svojo prvenstveno nalogo. Finančna sredstva za zatiranje bolezni naj bi dale republiške veterinarske institucije, oprli pa naj bi se tudi

na čebelarske gospodarske organizacije. Zveza čebelarjev SR Hrvatske si je zagotovila sredstva v višini 10.000 N din. Člani te zveze imajo zagotovljen brezplačen pregled vzorcev sumljivih čebel na Veterinarski fakulteti v Zagrebu.

Za 5. april je sklicana skupščina Zveze čebelarjev Bosne in Hercegovine. »Savez« pozdravlja ta dogodek, ki pomeni, da se bo pričelo v tej republici s konstruktivnim delom za napredek čebelarstva. Skupščine se bo udeležila kot delegat prof. dr. Vasilija Filipović.

»Savez« je plačal letno članarino »Apimondiji«.

Izdelana je zahteva za dodelitev krmilnega sladkorja po predlogih republiških čebelarskih zvez. Predlog bo izročён Zveznemu sekretariatu za gospodarstvo, ko in če bo prišlo do predvidenega sprejema.

Iz sejnega zapisnika Sekretariata »Saveza« dne 14. 5. 1969 v Beogradu

Načrt Temeljnega zakona o čebelarstvu je razmnožen in dostavljen članom sekretariata, članom nadzornega odbora in odvjetniku-čebelarju Marku Marinkoviču. Omenjeno je bilo, da je pri izdelavi osnutka vložil mnogo truda podpredsednik »Saveza« Valentin Benedičić, za kar mu »Savez« izreka posebno priznanje in zahvalo. Prečitano je bilo pismo prof. dr. Iva Tomašeca, s katerim sporoča, da je osnutek prevedel na srbohr-

vaški jezik in predlaga način za nadaljnje delo za dokončno redakcijo osnutka. Člani sekretariata naj dajo k osnutku svoje pis-mene pripombe do 1. junija. Komisijo, ki naj bi preučila ves material do 1. julija, sestavljajo dr. Filipović, inž. Ivković, inž. Živanić, Kolarić in Djurić. Ves material bo potem izročen odvetniku Marinkoviću, ki bo osnutek uredil s pravne strani. Končni osnutek bo sprejet na seji UO »Saveza«, ki bo jeseni v Zagrebu. Dr. Konstantinović pa je zadolžen, da zaprosi mednarodno čebelarsko organizacijo »Apimondijo«, da nam pošlje kak zakon o čebelarstvu, ki ima naj-naprednejša določila o čebelarstvu, da bi

tako morda dobili še kake napotke za do-končno stilizacijo našega osnutka.

Dr. Vasilija Filipović poroča, da se je ude-ležila ustanovne skupščine Društva čebel-arjev Bosne in Hercegovine. V UO so člani, ki predstavljajo gospodarstvo, prosveto in čebelarje, tako, da pričakuje, da bo njegovo delo konstruktivno in koristno.

Prečitan in dokončno stiliziran je dopis »Poslovnemu združenju« za sestanek z nje-govim UO in UO »Saveza« za rešitev spornih vprašanj med obema organizacijama.

Republičkim organizacijam se priporoča, da naj organizirajo skupen obisk čebelar-jev kongresa v Münchnu.

PRODAM

zložljiv čebeljak (Gromov) za 24 AŽ-panjev, sončni topilnik in posode za med. **Anton Burkeljca, Ljubljana, Stožice, Marice Kovačeve 4.**

POPRAVLJAMO

V Slovenskem čebelarju št. 6 med Vprašanja — odgovori se je vrinila pomota z nav-edbo: Kje in kdo so vodje plemenilnih pos-taj, naznačeno ČD Postojna, Janko Sever, Jenkova 1, Postojna, medtem ko bo plemen-ilno postajo v Rakovem Škocjanu vodil tov. Mirko Juvančič, ČD Rakek, Pot na Ki-tovec.

SODELAVCE

Slovenskega čebelarja naprošamo, da nam pošljejo obnem s prispevkom za naš list tudi številko svojega žiro računa pri Go-spodarski banki. Če jim pa tega po veljav-ni odredbi Zveznega sekretariata za finan-ce ni treba imeti, naj prilože vsakemu pri-spevku izjavo: »Izjava, Od 1. januarja tega leta pa do danes nisem imel skupaj s tem prejemkov din ..... (navesti naslov in znesek prejemka) dohodkov, da bi bili presegli 2000 dinarjev in bi bil zaradi njih moral odpreti žiro račun. Zato ga ni-sem dolžan odpreti.« (Lastnoročni podpis avtorja prispevka.)

Uprava
Slovenskega čebelarja

Čebelarsko društvo Postojna je obnovilo plemenilno postajo v Rakovem Škocjanu.

Plemenilno postajo vodi tov. Mirko Ju-vančič, Čebelarska družina Rakek.

Rakov Škocjan je oddaljen 5 km od Ra-keka in 9 km od Postojne. Kdor namerava pripeljati matice v plemenjenje, lahko to stori ob nedeljah od 9. do 12. ure; v teh dneh in urah bo vodja vedno na plemenilni postaji.

Trotarja je postavil na plemenišče znani vzrejevalec matic Ivan Rodman iz Rodine pri Žirovnici.

Dostavljalce matic naprošamo, da dostavijo matice le s presejanimi čebelami (brez trotov), v nasprotnem primeru matic ne bo-mo sprejemali.

Plemenjenje matic stane okrog 3 N-din od matice.

Opozarjamo prevaževalce čebel, da v pri-hodnje ne bo dovoljeno postavljanje čebel na hojevo pašo v kateremkoli kraju Rako-vega Škocjana, najbližja razmejitev pa je pri Škrbcu (železniška čuvajnica).

Čebelarsko društvo
Postojna

SLAVKO BOŽIČ

Ne moremo Te pozabiti, dragi Slavko! Ves čas po vojni si bil vreden blagajnih naše družine. V mesecu januarju 1968 si nas nenadoma zapustil, toda med nami živijo in bodo še dolga leta živeli lepi spomini nate.

Slavko Božič je imel svoj dom na hrvaški strani tik ob Kolpi in je bil eden od dvanajstih otrok v Božičevi družini. Dokončal je Kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu. Vse svoje znanje, ki ga je pridobil v tej šoli, je daroval kmetijstvu, posebno pa je ljubil čebele in je bil vsakomur dober svetovalec. Nikdar ni štedil časa za napredek čebelarstva. Naročnik »Slovenskega čebelarja« je bil vseskozi od svoje rane mladosti, ko je v osemnajstem letu začel čebelariti. Teško je najti med čebelarji dobrega in nadvse požrtvovalnega tovariša, kot nam je bil pokojni Slavko. Rodil se je 21. decembra 1898 in je ob smrti zapustil na lepo urejeni domačiji ženo, štiri že preskrbljene otroke in lep čebelnjak s 70 AZ-panji čebel.

Počivaj v miru dragi Slavko!

SKOČEDOVSKEMU PEPIJU V SLOVO!

Dne 23. februarja 1969 nas je za vedno zapustil najstarejši član naše čebelarke družine Jože Pavše, poznan kot Skočedovski Pepi. Rodil se je 16. marca 1891 v čebelarški družini pri Skočidovniku. Že kot predšolski deček je imel največje veselje s tem, da je pazil v času rojev na

to, da niso pobegli. Kot desetleten deček je ogrebel prvi roj sam in tega mu je oče podaril. Tako je začel samostojno čebelariti. Od začetka s kranjiči nato pa z AZ-panji vsa leta do svoje smrti. V tej dolgi dobi si je pridobil bogate izkušnje in je dodobra spoznal življenje in svojstva čebel. Mlajši čebelarji smo iskali vedno nasvete in pomoč pri njem. Vsakemu je ljubeznivo pomagal z nasveti in dejanji. Vsa leta je bil član čebelarkega društva. Tudi za letošnje

leto je med prvimi plačal članarino za celo leto. Le malokdo vztraja v organizaciji tako dolgo kot je pokojni Pepi. Spomin nanj nam bo svetel zglede zvestobe do čebelarke organizacije.

V svojem življenju je pokojni Pepi mnogo pretrpel. Iz prve svetovne vojne se je vrnil kot invalid. Posledice vojne je občutil vse do svoje smrti. Bil je tudi navdušen lovec, več let tudi kot lovski paznik.

V tovarni lepenke, kjer je bil zaposlen, smo ga cenili kot enega najboljših domiselnih tovarišev.

Njegovi družini izrekamo naše iskreno sožalje!

Na tvojem grobu bodo zrastle cvetlice, ki jih bodo obiskovale tudi Tvoje čebele.

Tomo

MATKO NASTRAN

27. maja 1968 se je po dolgi in težki bolezni za vedno poslovil od svojih čebelic, svoje družine in prijateljev dolgoletni čebelar Matko Nastran iz Maribora.

Matko NASTRAN se je rodil 2. 3. 1899 na Gorenjskem. Gimnazijo je končal v Ljubljani, šel v Jugoslovansko vojsko in se tam tudi aktiviral. Vojno je dočakal v Solčavi — v Zg. Savinjski dolini. Kot zavednega Slovenca ga je okupator kaj kmalu začel preganjati. Skoraj štiri leta, do osvoboditve, je prebil v dveh koncentracijskih taboriščih.

Po osvoboditvi je prišel v Maribor, se zaposlil kot uslužbenec pri podjetju LIP, kjer je bil vse do upokojitve. Bil je velik ljubitelj narave, zato si je našel tudi dodatno »zaposlitev« pri čebelicah, saj je začel čebelariti že v zgodnji mladosti.

Pokojni Matko NASTRAN je bilo dober in požrtvovalen tovariš, dober mož ter vzoren družinski oče, zato nas je njegova smrt tem bolj prizadela.

Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu. Naj mu bo lahko slovenska zemlja, ki jo je tako ljubil.

Čebelarke družina
Maribor-mesto

Globoko nas je pretresla vest o smrti našega tajnika Alojza Babuška, dne 13. I. 1969. S tem smo izgubili nenadomestnega tovariša, ki je delal neutrudno kot tajnik od leta 1946 in bil tudi ustanovni član družine. Kot upokojenec je aktivno sodeloval pri raznih organizacijah in bil povsod v odborih najbolj delavni član.

Priljubljen je bil predavanja v okviru družine, saj je bil inteligenčen in je imel v praktičnem čebelarstvu veliko izkušenj.

Lani ga je društvo odlikovalo z redom Antona Janše III. stopnje. Kljub hudi zahrbtni bolezni in še poprej izguba žene, je še vedno načrtoval v čebelarstvu.

Rodil se je 21. 6. 1898, služboval je kot prometnik v raznih krajih Slovenije, nazadnje pa v Račah kot šef postaje, kjer si je uredil tudi lepo hišico. Čebelariti je začel že leta 1928 in bil tudi član žel. čeb. združenja.

S svojimi lepimi in strokovno dobro pripravljenimi predavanji, ter s svojim neumornim in požrtvovalnim delom si je postavil med članstvom nesmrtni spomin.

Čebelarji Rače

MILAN HAJNC

Dne 13. aprila 1969 smo položili v prerani grob tov. Milana Hajнца iz Maribora, člana Čebelarstva družine Studenci-Pekre.

Rodil se je 16. V. 1924 ter je skupaj z očetom čebelaril od leta 1954. Bil je zelo uslužen ter mnogim pomagal pri prevozih čebel na razna pasišča.

Nekaj časa je bil tudi član upravnega odbora družine. Mnogi tovariši čebelarji so ga spremljali na njegovih zadnjih potih, med njimi tudi studenška gasilska četa, katere član je bil. V imenu družine se je poslovil od pokojnika član upravnega odbora tov. Gajšek in pevski odsek DPD Svobode Studenci.

Čebelarstva družina
Studenci-Pekre

V sredo, 16. aprila je Franc Šonaja za vedno zapustil svoje drage, sosede, znance, prijatelje in posebno še čebelarstvo vrste starejše generacije, ki postaja vse bolj redka. Pokojnik je spadal v vrsto tistih naših redkih kmetov in čebelarjev, ki je rade volje pomagal ob vsaki

priliki, pa če je bil še tako zaposlen na svoji vzorni kmetiji, tistim, ki so želeli njegove pomoči. Težko je najti primer tolikšne požrtvovalnosti in prizadevnosti, kot je odlikovala tega preprostega, domačemu gruntu predanega človeka.

Rodil se je 22. novembra 1891. leta. V prvih letih šolanja ni vzdržal v domači šoli. Zaradi ostro razpoloženega nadeučitelja je zapustil domačo šolo in se prepisal v ljutomersko osnovno šolo. Po prvi svetovni vojni se je odlikoval kot Maistrov borec. Po končani vojni ga je življenje za vedno priklenilo na kmečko grudo in se je posvetil najlepšemu poklicu — kmetijstvu. Ob vsakem kmečkem delu, ki zahteva celega človeka, pa je našel vedno še čas za svoje in društveno čebelarstvo.

Vredno je tudi poudariti, da je bil Šonaja prvi čebelar v Veržaju, ki je pričel čebelariti v AŽ-panjih. Polagoma si je vzredil 54 čebeljih družin. Med drugo svetovno vojno mu je okupator uničil vse čebelarstvo premoženje, po vojni pa je zopet dosegel višek s 35 AŽ-panji.

Čebelarstvo dediščino, ki kraljuje pri Šonajevih že preko 100 let, bo prevzel in nadaljeval mlad in večš naslednik na domačem gruntu. Za zasluge v čebelarstvu ga je nagradilo Čebelarstvo društvo Križevci in Čebelarstva družina Veržaj s čebelarstvo diplomom. S svojo dobro ženo je vzgojil 4 otroke. Bil je plemenit mož in oče.

Čebelarji smo zelo cenili njegovo delo, in ga bomo ohranili v najlepšem spominu. Z zlatimi črkami bomo zapisali njegove vrline v ZLATO KNJIGO SPOMINOV, ki jo vodi Čebelarstvo društvo Križevci.

Kosi Ludvik
predsednik Čebelarstva
društva Križevci

ZVEZA IMA NA ZALOGI

Stare letnike in posamezne številke Slovenskega čebelarja po znižani ceni. Nadalje

Sodobno čebelarstvo I. del	25	din
Sodobno čebelarstvo II. del	40	din
Razglednice panjskih končnic	0.50	din
Razglednice v originalnem ovitku		
— 10 kom	5	din
Načrte stalnih in zložljivih čebelnjakov	1	din
Razglednice v barvah plemenilne postaje Antona Janše pod Zelenico	2	din
Razglednice A. Janše v črno-beli barvi	1	din

Pri večjem odkupu imajo člani, družine in društva popust.

PRODAM

zložljiv čebelnjak za 6 AŽ-panjev, dve kanti za 50 kg medu, več manjših kant in sobni WC (polfotelj — stol z vloženo nočno posodo). **Ljubljana-Kodeljevo, Goce Delčeva 2/I.**

OPOZORILO

Opozarjamo vse čebelarje, naj ne zamude izredne prilike potovanja na svetovni čebelarški kongres v München. Ob tej priložnosti bo izredno bogata razstava čebelarstva posameznih dežel, čebelarškega orodja in podobno.

Med kongresom bodo enodnevni izleti v zgodovinsko pomembne in čebelarško zanimive kraje. Izredno zanimiva bo tudi vožnja do Münchna in nazaj po visokogorski cesti čez Grossglockner.

Pohitite s prijavi, ker je zadnji rok 10. julij t. l.!

Uprava ZČDS

ČEBELARJI — VZREJEVALCI, POZOR!

Po mednarodnem dogovoru zaznamujemo letos matice z zeleno barvo.

IZ UPRAVE

Če še niste poravnali letošnje članarine, ne odlašajte, ker smo že v drugi polovici leta!

PRODAM

18 panjev čebel z močnimi in zdravimi družinami na 9 in 10 satih ter nekaj kranjičev originalne mere. **Alojz Lavrenčič, Cerknica pri Rakeku.**

PRODAM

20 novih AŽ-panjev na 10 satov. **Alojz Lotrič, Podlonk 16, Železniki.**

PRODAM

nevezane, dobro ohranjene letnike Slovenskega čebelarja 1918—1965 najboljšemu ponudniku. **Lojze Kolenc, Zagorje ob Savi.**

Vežane letnike Slovenskega čebelarja

smo te dni dobili iz knjigovoznice. Dvignete jih lahko osebno v našem tajništvu Ljubljana, Cankarjeva 3/II med 8. in 12. uro.

Prodajamo družine v nastavnih panjih.

Pišite Čebelarški družini Gotovlje, p. Žalec.